

De ontvoering van Europa

94-444

75/76:7.07.1.14)(060.57)(063)

WERKPLAN SYMPOSIUM
OVER DE BEELDENE KUNST EN KUNSTENAAR EN EUROPA
DORDRECHT 1995

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

'Community comes from a basic word which is to communicate. That's the one thing that artists do, that is why they are in the centre of this society and not in the periphery.'

Peter Sellars

MASCHA BROUWER

BESTUURSDIENST B&B
GEMEENTE DORDRECHT
AUGUSTUS 1993

Met dank aan:
Ton Delemarre
Adriaan de Regt
Cas Smithuysen
Fré Ilgen
Lucien den Arend
Jack Verduyn Lunel
Eric Pul
Roel Mulder
Leen La Rivière
Hans van Houwelingen
Anna Tilroe
Adrie van der Ven
Hans van Broekhoven
Geert van Soest

COLOFON

tekst: Mascha Brouwer

tekst begroting: Hans van Broekhoven

tekst publiciteitsplan: Adrie van der Ven

eindredactie: Ton Delemarre

opmaak: Mascha Brouwer en Gemeentedrukkerij

druk: Gemeentedrukkerij Dordrecht

foto's: Ad Molendijk

omslag: Menache Kadishman: "Droom"

pagina 1 bijlagen: Marc Ruygrok: "Houseball" (c. Marc Ruygrok c/o Beeldrecht Amsterdam)

oplage: 300

nadere informatie bij: 078 - 116155 Geert van Soest

Inhoud

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

INLEIDING	5
1 ACHTERGRONDEN	7
1.1. Achtergronden voor Dordrecht als symposium-stad	7
1.1.1 Internationale Contacten	7
1.1.2 Beeldende Kunst Stad	7
1.1.3 Cultuurstad Zuid-Holland	7
1.1.4 European City League	8
1.1.5 De relatie met de regio	8
1.2. Achtergronden onderwerpskeuze Europa en de Beeldende Kunst	8
1.2.1 De Ver-Beeldende macht van de Beeldende Kunst	8
1.2.2 Draagvlak voor Europese Integratie	9
1.2.3 Europa is meer dan de EG	10
2 SCHEMATISCHE WEERGAVE VAN HET WERKPLAN	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Schematische weergave	11
3 INHOUD, DOEL EN BEOOGDE RESULTATEN VAN HET SYMPOSIUM	15
3.1. Inhoud van het symposium	15
3.1.1 Inhoudelijke vraagstelling	15
3.1.2 Feitelijke vraagstelling	15
3.1.3 Beleidsmatige vraagstelling	16
3.2. Doel van het symposium	16
3.2.1 Inhoudelijk van gedachten wisselen	16
3.2.2 Feitelijk informatie verschaffen	17
3.2.3 Beleidsmatig mogelijkheden inventariseren	17
3.3. Beoogde resultaten van het symposium	17
3.3.1 Concrete resultaten	17
3.3.2 Ideële resultaten	18
4 DOELGROEPEN	19
4.1 Inleiding	19
4.2 Doelgroepen	19
5 RAAMPROGRAMMA VAN HET SYMPOSIUM	23
5.1 Inleiding	23
5.2 Schema	23
6 WOORD	25
6.1 Onderdelen Woord	25
6.1.1 Plenaire zittingen	25
6.1.2 Lezingen	25
6.1.3 Round tables	25
6.1.4 Fora	26

6.2	Mogelijke onderwerpen Woord	26
6.2.1	Inhoudelijke onderwerpen	26
6.2.2	Feitelijke onderwerpen	27
6.2.3	Beleidsmatige onderwerpen	28
7	DAAD	29
7.1	Onderdelen Daad	29
7.1.1	Workshops	29
7.1.2	Ateliers	29
7.1.3	Opdrachten	29
7.1.4	Samenwerkingsprojecten	29
7.2	Mogelijke onderwerpen Daad	30
7.2.1	Ideeën voor opdrachten vooraf ('zakformaat')	30
7.2.2	Thema's voor workshops	31
7.2.3	Suggesties voor Atelier-opdrachten	31
7.2.4	Mogelijke samenwerkingsprojecten met Gemeentelijke/Regionale Diensten	32
8	OMGEVING	37
8.1	Onderdelen Omgeving	37
8.1.1	Markt	37
8.1.2	Fax-netwerk	37
8.1.3	Manifestatie	37
8.1.4	Internationale expositie	37
8.1.5	Gastvergaderingen	38
8.2	Mogelijke onderwerpen Omgeving	38
9	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	39
9.1	Conclusie 1	39
9.2	Conclusie 2: Voorwaarden	39
9.3	Conclusie 3: Resultaten	40
	LITERATUURLIJST	41
	BIJLAGEN	1
	MODEL ORGANISATIESCHEMA	3
	AANZET TOT PUBLICITEITSPLAN	5
	VOORLOPIG KOSTENOVERZICHT EN DEKKINGSMOGELIJKHEDEN	13
	NOTEN	15
	TIJDSHEMA	17

Inleiding

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

"Het is -meer dan ooit- moeilijk om Europeaan te zijn."

Ton Lemaire¹

Dordrecht

In 1995 is Dordrecht Cultuurstad van Zuid-Holland. De gemeente Dordrecht heeft in de kandidaatstelling voor dit evenement aan de stichting Cultuurstad Zuid-Holland te kennen gegeven een internationaal symposium over de beeldende kunst en Europa te willen organiseren². Een symposium met internationale uitstraling gebaseerd op de culturele fundamenteën van Dordrecht en de regio.

Voor Dordrecht is een dergelijk symposium andermaal een kans om zich als internationaal georiënteerde stad te profileren.

Voor de beeldende kunstenaars uit Dordrecht en de regio kan het symposium een belangrijke gelegenheid bieden voor contacten, opdrachten en uitwisseling van ideeën en kennis omtrent de mogelijkheden voor beeldende kunstenaars buiten Nederland. Ook biedt het plan voor het symposium voldoende ruimte voor Dordtse evenementen als het internationale MicroFestival, onderwijsprojecten over beeldende kunst, samenwerking van kunstenaars met de gemeentelijke diensten en de activiteiten in het kader Cultuurstad Zuid-Holland.

In 1995 komen tijdens het symposium in Dordrecht de lokale, regionale en Europese kunst tezamen. Europa in Dordrecht en Dordrecht in Europa: Europa en de beeldende kunst beginnen in de stad en regio.

(Zie ook hoofdstuk 1 Achtergronden voor Dordrecht als symposium-stad)

Haalbaarheidsonderzoek

Naar aanleiding van de nominatie van Dordrecht voor Cultuurstad Zuid-Holland 1995 kreeg Hanneke Meijerink, stagiaire bij de Bestuursdienst B&B van de gemeente, begin 1993 de opdracht onderzoek te doen naar de haalbaarheid van de organisatie van een internationaal symposium over de beeldende kunst en Europa in 1995 in Dordrecht. In mei '93 verscheen van haar hand: 'De Beeldende Kunstenaar en Verenigd Europa. Een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden van het organiseren van een internationaal symposium over de plaats van de beeldende kunstenaar in het toekomstig Europa.'³ De conclusie van dit onderzoek was positief.

Werkplan

In juli '93 werd de verkiezing van Dordrecht tot Cultuurstad Zuid-Holland 1995 bekendgemaakt. Het idee voor een internationaal symposium zoals uiteengezet in het onderzoek van Hanneke Meijerink, moest nu verder en met name inhoudelijk uitgewerkt worden om binnen en buiten de gemeente een duidelijk beeld te kunnen geven over hoe een symposium over de beeldende kunst en kunstenaar en Europa er uit zou komen te zien. Besloten werd een werkplan op te stellen waarin enerzijds een uitdieping van het onderwerp en anderzijds een afbakening van de thematiek gegeven zou worden. Een plan dat een programmatische uitwerking zou geven van het onderwerp, een plan waarmee aan de slag gegaan zou kunnen worden: een *werkplan*.

Methode en draagvlak

De methode die gevolgd werd om het werkplan op te stellen was een voortzetting van de methode gevolgd voor het haalbaarheidsonderzoek. Met op het onderwerp betrokken instanties werden gesprekken gevoerd over inhoud, organisatie, financiering en medewerking. De reden hiervoor was tweërlei. Enerzijds waren ideeën nodig voor een uitwerking van de opzet van het symposium en anderzijds was het zaak om te zien hoe groot het draagvlak zou zijn voor een dergelijk project.

De ideeën en suggesties voortgekomen uit deze gesprekken voor inhoud, doelgroepen en programma zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 en de bijlage Namenlijsten.

Het commitment van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars, de CNV Kunstenbond, de Boekmanstichting en de Nederlandse Kring van Beeldhouwers vindt u terug in de bijlage Commitment.

Titel

Het onderzoek van de hand van Hanneke Meijerink droeg de naam: De Beeldend Kunstenaar en Verenigd Europa.

Deze titel is om twee redenen aangepast.

Ten eerste: het symposium gaat (en ging ook al in de eerste opzet) niet alleen over de beeldend kunstenaar maar ook over de beeldende kunst zelf: in exposities, tentoonstellingen, ateliers en opdrachten wordt beeldende kunst getoond. Als alleen de beeldende kunst genoemd zou worden, zou men de kunstenaar kunnen vergeten, noemt men alleen de beeldend kunstenaar dan kan de nadruk teveel gaan liggen op de kunstenaars als sociale groep. Geen van beiden is de bedoeling en dus zullen de twee termen naast elkaar gebruikt worden.

Ten tweede: Europa is meer dan alleen de Europese Gemeenschap: Oost-Europa is een belangrijk deel van Europa en dit discussiepunt is ook een belangrijk onderwerp van het symposium.

(Zie verder hoofdstuk 1. Achtergronden)

Terminologie beeldende kunstenaar

Refererend aan het rapport van Euro-parlementariër Doris Pack verstaan we onder de kunstenaar 'iedere persoon, die scheppend werkt of door zijn interpretatie bijdraagt tot de schepping of de uitvoering van kunstwerken, die zijn kunstzinnige creatie beschouwt als een essentieel element van zijn leven, die op deze wijze bijdraagt tot ontwikkeling van kunst en cultuur, en die erkend is of ernaar streeft als kunstenaar te worden erkend al dan niet in het kader van de een of andere arbeidsrelatie of verbinding'.

Opzet werkplan

In hoofdstuk 1 staan de achtergronden voor Dordrecht als symposium-stad en de achtergronden bij de onderwerpskeuze Europa en de beeldende kunst en kunstenaar.

Als leidraad vindt u in hoofdstuk 2 een korte schematische weergave van hoofdstuk 3 tot en met 8.

Hoofdstuk 9 bevat de conclusies en aanbevelingen van dit werkplan.

In de bijlagen vindt u extra informatie over organisatie, financiering, publiciteit en aanbevolen namen uit gevoerde gesprekken met deskundigen en instellingen op het gebied van de beeldende kunst.

1. ACHTERGRONDEN

Boekmenstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

1.1. Achtergronden voor Dordrecht als symposium-stad

'It is always said that every city gets the culture it deserves. This is an obvious truism, but it always helps to understand and appreciate the underlying factors which inform and help to shape it.'

Kwesi Owusu⁴

De achterliggende motieven voor Dordrecht om een internationaal symposium over de beeldende kunst en kunstenaar en Europa te organiseren zijn onder te verdelen in vijf thema's.

De internationale contacten van Dordrecht (1.1), Dordrecht als beeldende kunst stad (1.2), de uitverkiezing van Dordrecht tot Cultuurstad Zuid-Holland 1995 (1.3), de Europese stedenliga waar Dordrecht deel van uitmaakt (1.4) en de relatie met de regio (1.5).

1.1.1 Internationale Contacten

Op 29 september 1992 heeft de gemeenteraad van Dordrecht de Nota 'Internationale Contacten' vastgesteld. Daaruit blijkt dat de gemeente Dordrecht zich als 'internationale' stad profileert en dit profiel verder wil ontwikkelen.

De grensoverschrijdende relaties zijn onderverdeeld in vier categorieën: jumelages, functionele contacten, politiek beleid (ontwikkelingshulp) en Europabeleid. Onder deze laatste categorie valt de European City League, een samenwerkingsverband tussen zeven Europese steden (zie par. 1.4)

1.1.2 Beeldende kunst Stad

Dordrecht is van oudsher een cultuurhistorische stad met een uitgesproken traditie op het gebied van de schilderkunst. In het gemeentelijk beleid van de laatste decennia heeft de beeldende kunst dan ook duidelijk als speerpunt gefungeerd, zoals blijken mag uit de aandacht voor het Dordrechts Museum en de oprichting van het Centrum voor Beeldende Kunst. Ook het congres 'De Kunst, de Stad en de Markt', dat in september 1988 werd gehouden, geeft aan dat Dordrecht groot belang hecht aan deze kunstvorm, evenals het hierop volgende onderzoek van de Boekmanstichting getiteld 'De relaties tussen overheid, beeldende kunst en bedrijfsleven in de gemeenten Assen en Dordrecht'.⁵

1.1.3 Cultuurstad Zuid-Holland

De aandacht binnen het cultuurbeleid is nu gericht op het jaar 1995 waarin Dordrecht Cultuurstad van de provincie Zuid-Holland is. De stad staat dat jaar in het teken van de herdenking van de geboorte van Ary Scheffer, het 150 jarig bestaan van de Toonkunstmuziekschool en de uitgave van het eerste deel van het boek 'De Nieuwe Geschiedenis van Dordrecht'.

Voor de invulling van het programma denkt de gemeente niet alleen aan evenementen die betrekking hebben op het regionale vlak. Naar aanleiding van de nota 'Internationale Contacten' en het congres 'De Kunst, de Stad en de Markt' is ook in een groter verband gekeken naar een cultureel evenement. Gedacht wordt aan de organisatie van een congres over de beeldende kunst en de beeldende kunstenaar in het kader van de Europese eenwording en Europa. Dit onderwerp is niet alleen geschikt voor een internationale discussie vanwege het grensoverschrijdende karakter van de beeldende kunst, maar ook omdat de Europese Gemeenschap momenteel nieuwe regelingen treft op het gebied van kunst en cultuur. Voor het symposium biedt de verbinding met Culturele Hoofdstad Zuid-Holland de gelegenheid het thematisch uitgangspunt dat Kunst met samenleven van doen heeft, hard te maken. Hierdoor kan en moet de verbinding worden gelegd met tal van 'gewone' culturele activiteiten. Kunst midden in het stadsleven dus.

1.1.4 European City League

In 1990 is op initiatief van Dordrecht de European City League opgericht. De filosofie van deze stedenliga is gebaseerd op de rijke geschiedenis van de Europese steden:

"It is the cities that have originally made Europe what it is with their spirit of liberty and trade, with their legal order, their universities and parliamentary systems. If the cities wish to remain prosperous and dynamic, they must combine forces across the borders and form a chain across Europe."⁶

Dordrecht, Gent, Granada, Hastings, Limerick, Krakow en Weimar vormen een Europees netwerk dat behalve op economisch, sociaal en toeristische vlak veel samenwerkt op cultureel gebied. Culturele uitwisseling, bijvoorbeeld via de ECL-kunstenaarsuitwisseling, houdt men hoog in het vaandel. Een internationaal symposium over de beeldende kunst en Europa zou een intensivering en uitbreiding van de samenwerking op cultureel gebied kunnen betekenen. Andersom zou het symposium kunnen profiteren van de contacten en samenwerking die reeds bestaan via dit Europese netwerk.

1.1.5 De relatie met de regio

Het internationaal beleid van de gemeente Dordrecht gaat uit van de gedachte dat Europa bij de eigen voordeur begint. De ontwikkeling van Europa betekent tegelijk aandacht voor de regio.

De verbinding van de gemeente Dordrecht met Cultuurstad Zuid-Holland en de regio Zuid-Holland-Zuid geven blijk van deze opvatting.

Het symposium kan profiteren van het rijke culturele leven in de regio en dat betrekken in het hele proces. Omgekeerd kan er een impuls uitgaan naar kunstenaars en cultureel geïnteresseerden in de regio en zo wordt het regionale culturele leven op zijn beurt weer gestimuleerd en versterkt.

Om die reden is samenwerking met de regionale instellingen en de kunst-beoefenaars bij de voorbereiding en bij de feitelijke uitvoering van het symposium nodig (zie ook onder het hoofd 7.2.4 samenwerkingsprojecten met gemeente en regio).

1.2. Achtergronden onderwerpskeuze Europa en de beeldende kunst

"Until you have a cultural life, there is no political life, there is no social life. It is the thing that comes first not later."

Peter Sellars⁷

De achtergronden voor de onderwerpskeuze Europa en de beeldende kunst en kunstenaar zijn onder te verdelen in drie thema's.

De verbeeldende macht van de beeldende kunst, de Europese integratie en Europa versus de EG.

1.2.1 De Ver-Beeldende macht van de Beeldende Kunst

De initiator van de plannen voor een symposium over de beeldende kunst en Europa Ton Delemarre, beleidsmedewerker van de bestuursdienst van de gemeente Dordrecht, schrijft in zijn notitie over de achterliggende idee voor het symposium:

Het concept Europa is te waardevol om het alleen aan de politici over te laten. Europa is primair een culturele werkelijkheid en pas veel later een politiek begrip.

De Europese Beschaving domineert niet langer meer de wereld, maar kan de wereldbeschaving wel dienen.

Het Europees concept is in wezen van zedelijke aard. De mens als maat van alle dingen. Verdraagzaamheid, de vrijheden en de rechten van de mens, naastenliefde, solidariteit, waarachtigheid, verantwoordelijkheid, relativiteit en creativiteit vormen de waarden waar Europa voor staat. Zij vormen als het ware de software, die de hardware van techniek en cultuur leven inblazen.

Kunst zou kunnen fungeren als een soort programmeertaal, die de Europese Utopie kan articuleren. Kunst is meer dan een monitor die de hartslag van de tijd registreert. Kunst is ook een ontwerp, een schets, een vormgeven van het nieuwe, een orakel zo u wilt.

Wij hebben de ambitie de kunstenaars te vragen zelf hun plek te bepalen. Het zou irreëel zijn Europa dan weg te denken. De politiek is bezig met haar concept. Wat stellen kunstenaars daar tegenover? Natuurlijk kan men een congres houden alleen over de financieel economische positie van de kunstenaar. Men kan ook voorlichting geven en discussiëren. Maar waar we het echt over willen hebben betreft meer.

De politici redden het niet met hun pragmatiek. Als de vraag naar de identiteit van Europa aan de orde is dan gaat het erom een inhoudelijk concept te ontwikkelen voor Europese samenwerking dat gebaseerd is op de culturele potentie van Europa.

Wij mikken op de kunstenaars, die vinden dat ze iets te melden hebben, die iets willen laten zien van hun eigen integratie of oppositie met dit decennium, (het herfststij van de Moderne Tijd, de voorbode van het derde millennium van onze jaartelling, hoe men deze Umbruch ook ziet).

De actieve voorbereiding door en participatie in het symposium door de kunstenaars is voor ons een noodzaak om de opzet te doen slagen.⁸

Nogmaals, met andere woorden:

Europa, de EG is een economische-, en wordt steeds meer een politieke werkelijkheid: grenzen verdwijnen. Politiek-economische grenzen opheffen is een kunst maar de werkelijke kunst is om de grenzen binnen ons op te heffen: de 'beeldende kunst'.

Om, met andere woorden, het proces van de verbeelding in gang te zetten.

Als we Europa werkelijk werkelijkheid willen laten worden moeten we de kunstenaars serieus gaan nemen in hun vermogen tot verbeelden van mogelijkheden die nog nooit gedacht zijn.

Voorbij het cynisme en nihilisme is er de kunst die grenzen verlegt. De kunstenaars moeten zichzelf serieus gaan nemen: zij moeten willen werken in Studio Europa.

Zo vereist de culturele totstandkoming van Europa: Visie van de politiek, en Mentaliteit van de kunstenaars.

Een Visie die de kunstenaar erkent in zijn verbeeldende en scheppende functie en een Mentaliteit die zich bewust is van deze functie en ernaar handelt.

1.2.2 Draagvlak voor Europese Integratie

Wil de Europese integratie daadwerkelijk slagen, dan zal het maatschappelijk draagvlak voor de besluiten van de EG vergroot moeten worden. Betrokkenheid en instemming van de Europese burgers zijn onontbeerlijk voor het welslagen van het 'Europa zonder grenzen'. Ook op cultureel terrein zal de EG de signalen en wensen vanuit het culturele veld van de lidstaten niet kunnen veronachtzamen. Cultureel isolationisme of protectionisme is niet gewenst, want voor de culturele ontwikkeling is de internationale uitwisseling van groot belang. Dergelijke contacten dragen juist bij tot een beter onderling begrip en een verrijking van de nationale cultuur.

Een Europees cultuurbeleid moet vooral deze culturele uitwisseling en samenwerking ondersteunen en bevorderen. Bestaande Europese netwerken moeten worden uitgebreid. De EG kan dan, naast de Raad van Europa, als platform dienen. Initiatieven en ideeën vanuit de lidstaten moeten daar worden besproken en uitgewerkt. Communautaire actie, in de zin van coördinatie, verschaffen en verspreiden van informatie en extra financiële steun zijn de geëigende middelen'.⁹

Nu de grenzen binnen de EG open gaan en er gedurende enkele jaren tussen Oost en West een intensieve samenwerking is ontstaan wordt het tijd de gevolgen van deze eenwording voor de beeldende kunst nader te beschouwen. Beeldende kunst is een geschikte kunstvorm om internationaal te opereren en veel beeldende kunstenaars willen zich breder oriënteren. Dit blijkt in praktijk ook uit de behoefte aan informatie over Europa, die vanuit de kunstenaars en de belangenorganisaties naar voren komt.

1.2.3 Europa is meer dan de EG

Het cultuurbeleid van de Europese Gemeenschap is niet het enige uitgangspunt van het symposiumproject. Het is uitdrukkelijk de bedoeling Oost-Europa bij dit symposium te betrekken.

De inhoudelijke vragen die kunstenaars over Europa hebben worden met name bepaald door de inbreng die Oost-Europese kunstenaars leveren vanuit een andere opvatting over kunst en het kunstenaarschap. Bovendien richt de EG zich uitdrukkelijk op Oost-Europa. Het verenigd Europa moet meer omvatten dan het Europa van 'de 12'. Er lopen verschillende projecten om de samenwerking tussen Oost- en West-Europa aan te moedigen. Zo zijn er associatie-overeenkomsten gesloten met Hongarije, Polen en Tsjechoslowakije en is men hierover in onderhandeling met Roemenië en Bulgarije. Deze overeenkomsten bevatten een 'cultuur'-clausule, zodat in de toekomst de culturele samenwerking uitgebreid kan worden. Het zou daarom te beperkt zijn om alleen de aandacht te richten op West-Europa.

Europa is van oudsher en in wezen een eenheid tussen Oost en West. Een citaat van de heer Maarten van Mourik, voormalig ambassadeur voor Internationale Culturele Samenwerking.

'Het behoeft geen betoog dat het karakter van de Europese cultuur voor een groot deel is bepaald door haar herkomst. Er bestaat algemeen overeenstemming over dat zij een smeltkroesprodukt is van joods-christelijke religies, van Grieks-hellenistische filosofieën, en ideeën over staat en maatschappij, wetenschappen en kunsten en van Romeinse staats- en rechtsbegrippen. Daaraan moet worden toegevoegd het pre-christelijke heidense cultuursubstraat: in West-Europa van keltisch-germaanse oorsprong, in Oost-Europa oud-slavisch, Scandinavisch en Aziatisch'¹⁰.

De Europese Cultuur is echter niet alleen veelvormig vanuit de basis gezien; ook is er in de twintigste eeuw een scheiding binnen Europa ontstaan. Na de Tweede Wereldoorlog uitte deze scheiding zich niet alleen in politieke, maar ook in artistieke zin. Er ontstond een breuk in de Europese kunst. West-Europa ontwikkelde zich in een snel tempo, geïnspireerd door Amerika. In Oost-Europa stagneerde de ontwikkeling van de kunsten gedurende de Koude Oorlog. Hedendaagse kunst bleef een marginaal verschijnsel in het communistische systeem.

2. SCHEMATISCHE WEERGAVE VAN HET WERKPLAN

2.1 Inleiding

Als leidraad bij het lezen van het werkplan volgt hieronder een schema in tabellen met de korte inhoud van de hoofdstukken over inhoud, doel en beoogde resultaten, doelgroepen, programmatische indeling naar onderdelen en onderwerpen.

Al deze hoofdstukken zijn ingedeeld naar de inhoudelijke, feitelijke en beleidsmatige vraagstelling van het symposium. Zo vindt u ze dan ook in de tabellen geordend. Deze drie-deling is de basis van de opzet van het symposium.

Uitgebreid en uitgelegd vindt u de inhoud van de tabellen terug in de desbetreffende hoofdstukken.

2.2 Schematische weergave

INHOUD

INHOUDELIJK	FEITELIJK	BELEIDSMATIG
Hoe ziet de samenleving, nationaal en Europees, de rol van de beeldende kunst en de kunstenaar in de samenleving en hoe beschouwt de kunstenaar zelf zijn invloed op de samenleving?	Hoe is de sociaal-economische, juridische en fiscale positie van de beeldende kunst en kunstenaar in de samenleving en in Europa?	Hoe kan de politieke visie op de beeldende kunst en kunstenaar, Europees en nationaal, beïnvloed worden tot een meer dynamische en vruchtbaarder visie?
Europese integratie heeft een cultureel draagvlak	Nationale wetgeving ten aanzien van de beeldende kunstenaars	Huidige beleid van de Europese Gemeenschap
Europa is meer dan de EG	Economische positie van de beeldende kunstenaar in Europa	Beleidsintenties met gevolgen voor de beeldende kunstenaar
De Verbeeldende kracht van de beeldende kunst	Fiscale positie van de beeldende kunstenaar	Samenwerking tussen Europese kunst(enaars)organisaties

DOELGROEPEN

Beeldende kunstenaars	Wetenschappers	Europese en nationale beleidmakers
Wetenschappers	Beeldende kunstenaars	Beeldende kunstenaars
Kunstercritici	Bemiddelaars	Kunstorganisaties

DOELEN

INHOUDELIJK	FEITELIJK	BELEIDSMATIG
Inhoudelijk van gedachten wisselen	Feitelijk informatie verschaffen	Beleidsmatig mogelijkheden inventariseren
"aan te geven waarom het zo belangrijk is dat er een gunstig 'beeldend kunst-klimaat aanwezig is in Europa"	"wat momenteel de sociaal-economische situatie van de beeldende kunstenaar is in Europa"	"wat er aan deze situatie verbeterd zou moeten worden en hoe dat zou kunnen gebeuren"
"een inhoudelijk concept te ontwikkelen voor een Europese samenwerking die gebaseerd is op de culturele potentie van Europa"	"een uitwisseling en verzameling van kennis en meningen"	"een aantal aanbevelingen formuleren voor de verbetering van de positie van de beeldende kunstenaars in Europa"

OM DIRECT EN OP KORTE TERMIJN (CONCRETE RESULTATEN) EN INDIRECT EN OP LANGE TERMIJN (IDEËLE RESULTATEN) DE VISIE OP DE ROL VAN DE BEELDENDE KUNST TE VERRUIMEN EN ZO OOK DE WEERSLAG VAN DIE VISIE OP POLITIEK EN ECONOMISCH, FISCAAL EN JURIDISCH GEBIED.

BEOOGDE RESULTATEN

INHOUDELIJK	FEITELIJK	BELEIDSMATIG
Tentoonstelling van werk tijdens en voor symposium gemaakt	Een reader vooraf met feitelijke informatie over de regelgeving met betrekking tot de beeldende kunst in de verschillende Europese landen.	Aanbeveling aan de Europese politiek "Statuut voor de kunstenaar"
Informele contacten en netwerkvorming	Onderzoek naar de verschillen in regelgeving in Europa en/of documentatie van economische, juridische en fiscale gegevens in de verschillende Europese landen m.b.t. beeldende kunst	Aanzet tot platform/ overkoepeling van Europese kunstenaarsorganisaties
Publikatie van inhoudelijke concepten	Resultaten opdracht situaties	
Uitwisseling en verzameling van kennis en meningen	Uitwisseling en verzameling van kennis en meningen	Uitwisseling en verzameling van kennis en meningen

PROGRAMMATISCHE INDELING IN ONDERDELEN

WOORD	DAAD	OMGEVING
<ul style="list-style-type: none"> - Lezingen - Round Tables - Plenaire zittingen - Fora 	<ul style="list-style-type: none"> - Workshops - Ateliers - Opdrachten - Samenwerkingsprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> - Markt Fax-netwerk - Manifestatie - Internationale expositie - Gastvergaderingen

PROGRAMMATISCHE INDELING NAAR ONDERWERPEN

INHOUDELIJK	FEITELIJK	BELEIDSMATIG
Culturele annexatie of culturele versmelting		De Culturele Paragraaf: mogelijkheden of onmogelijkheden?
Visie en mentaliteit	Kunst en wetgeving -vestigingsvoorwaarden -rechten -diploma-erkenning	Een Europees Statuut voor de (Beeldende) Kunstenaar: haalbaar en van invloed?
De ontvoering van Europa	Kunst en belasting -belastingaftrek -verschillende Europese belastingssystemen	Noodzaak of luxe: een bundeling van belangen van nationale kunstorganisaties op Europees niveau
Betrokkenheid versus isolement	Kunst en economie -bemiddeling -sponsoring -subsidies	Tussen universalisme en subsidiariteit: is er een Europees kunstbeleid mogelijk?
Europa als markt en atelier of als inspiratiebron en muze		Omgekeerd evenredig: over de noodzaak van een cultureel draagvlak voor Europese politiek

3. INHOUD, DOEL EN BEOOGDE RESULTATEN VAN HET SYMPOSIUM

3.1. Inhoud van het symposium

Het symposium heeft als onderwerp de rol of liever de **werkzaamheid** van de beeldende kunst en kunstenaar in Europa.

Het onderwerp wordt inhoudelijk, feitelijk en beleidsmatig behandeld. Er is dus een inhoudelijke vraagstelling, een feitelijke vraagstelling en een beleidsmatige vraagstelling over de beeldende kunst en kunstenaar in Europa.

Deze indeling wordt gevolgd omdat pas uit de confrontatie van de inhoudelijke discussie met de feitelijke situatie aanbevelingen gedaan kunnen worden voor een verbetering van de situatie.

Elke vraagstelling is weer onderverdeeld in deelonderwerpen en deelvragen.

3.1.1 Inhoudelijke vraagstelling

Het uitgangspunt is hier de vraag welke inhoudelijke rol de beeldende kunst in de samenleving vervult:

Centrale vraagstelling

Hoe ziet de samenleving, nationaal en Europees, de functie van de kunst en de kunstenaar in de samenleving en hoe beschouwt de beeldend kunstenaar zelf zijn invloed op de samenleving?

Deelonderwerpen

Als wij deze functie van belang achten moeten wij onderkennen dat de beeldende kunst een factor is en moet zijn, die onze samenleving mede vormgeeft:

- De (ver)beeldende kracht van de beeldende kunst

Hoe **werkt** dat? Wat missen we? Wat betekent het verhaal van de kunst nu in de samenleving en wat ontbreekt eraan? Wat moet er gebeuren om de kunst meer te laten zijn dan decoratie of esthetiek: een factor van reële betekenis in de maatschappij?

Vervolgens kijken we naar Europa en vragen ons af of de Europese gemeenschap samenvalt met het historisch en geografisch Europa:

- Europa: EG en Oost-Europa, Europa is meer dan de EG

En dan nemen we stelling door te poneren dat een verenigd Europa pas verenigd is als het Oost-Europa niet negeert en inziet dat politiek-economische eenheid niet mogelijk is zonder een cultureel bepaald besef van samenhang:

- Politieke eenwording en de noodzaak van een cultureel draagvlak

3.1.2 Feitelijke vraagstelling

De feitelijke neerslag van wat de samenleving vindt van de rol van de beeldende kunst in de samenleving en hoe de kunstenaar daar vervolgens een positie tegenover inneemt vinden we terug in de sociale positie van de kunstenaar.

Centrale vraagstelling:

Hoe is de sociaal-economische, juridische en fiscale positie van de beeldende kunst en kunstenaar in de samenleving en in Europa?

Vragen en onderwerpen zijn dan:

Wat is het economisch belang van de beeldende kunst en welke houding neemt de kunstenaar zelf aan ten opzichte van economische mogelijkheden en onmogelijkheden?

- **Beeldende kunst en economie, nationaal en Europees**
Wat zijn de verschillen in belastingheffing in de Europese landen?
- **Beeldende kunst en belasting, nationaal en Europees**
Hoe is de wetgeving omtrent beeldende kunst in Europa en wat is de juridische positie van beeldend kunstenaars. Wat zijn de mogelijkheden van een Europees kunstbeleid?
- **Europese en nationale wetgeving met betrekking tot de beeldende kunst**

3.1.3 Beleidsmatige vraagstelling

De politieke, beleidsmatige neerslag van de visie op de beeldende kunst geeft ons zicht op de beleidsmatige kant van het verhaal:

Centrale vraagstelling

Hoe kan de politieke visie op de beeldende kunst en kunstenaar, Europees en nationaal, beïnvloed worden en leiden tot een meer dynamische en vruchtbaarder visie?

Vragen en onderwerpen zijn dan:

Hoe is de visie van politici op beeldende kunst en hoe geven ze deze visie vorm?

- **Europees en nationaal kunstbeleid**
Hoe zou in de toekomst deze visie verruimd en verrijkt kunnen worden en in een kunstbeleid verankerd kunnen worden?
- Europese en nationale beleidsintenties
Hoe kunnen wij als burgers invloed uitoefenen op het kunstbeleid in Europa?
- Samenwerking tussen Europese kunst(enaars)organisaties
Zie voor de verdere uitwerking van de drie bovengenoemde vraagstellingen de hoofdstukken 6, 7 en 8 over de programmatische uitwerking.

3.2. Doel van het symposium

De doelstelling van het symposium is de gedachtenontwikkeling over het onderwerp Europa en de beeldende kunst en kunstenaar te bevorderen, de feitelijke ontwikkelingen te inventariseren en impulsen te geven aan de beleidsmatige ontwikkelingen.

3.2.1 Inhoudelijk van gedachten wisselen

over de vraag hoe de samenleving, nationaal en Europees, de rol van de kunstenaar in de samenleving ziet en hoe de beeldend kunstenaar zelf zijn invloed op de samenleving beschouwt.

- A. "aan te geven waarom het zo belangrijk is dat er een gunstig beeldend kunst-klimaat aanwezig is in Europa"

- B. "een inhoudelijk concept te ontwikkelen voor een Europese samenwerking die gebaseerd is op de culturele potentie van Europa"
- C. "een uitwisseling en verzameling van kennis en meningen"

3.2.2 Feitelijke informatie verschaffen

over de feitelijke rol van de beeldende kunst in de samenleving en in Europa in sociaal-economisch, juridisch en fiscaal opzicht.

- A. "wat is momenteel de sociaal-economische situatie van de beeldende kunstenaar in Europa"
- B. "een uitwisseling en verzameling van kennis en meningen"

3.2.3 Beleidsmatig mogelijkheden inventariseren

over de vraag hoe de politieke visie op de beeldende kunst, Europees en nationaal, veranderd kan worden in een meer dynamische en vruchtbaarder visie.

- A. "wat er aan deze situatie verbeterd zou moeten worden en hoe dat zou kunnen gebeuren"
- B. "een aantal aanbevelingen formuleren voor de verbetering van de positie van de beeldende kunstenaars in Europa"
- C. "een bundeling van krachten en de verzamelde kennis en meningen uitdragen"

OM DIRECT EN OP KORTE TERMIJN (CONCRETE RESULTATEN) EN INDIRECT EN OP LANGE TERMIJN (IDEËLE RESULTATEN) DE VISIE OP DE ROL VAN DE BEELDDE KUNST TE VERRUIMEN EN ZO OOK DE WEERSLAG VAN DIE VISIE OP POLITIEK EN ECONOMISCH, FISCAAL EN JURIDISCH GEBIED.

Of kortgezegd: het doel is inzicht verwerven, motivatie verschaffen en de situatie verbeteren.

3.3. Beoogde resultaten van het symposium

Niet alle effecten van een internationaal symposium zijn tevoren in te schatten. Toch willen wij zo concreet mogelijk aangeven welke resultaten wij verwachten waarbij we onderscheid maken tussen de directe concrete resultaten die wij willen bereiken en de meer ideële resultaten op langere termijn.

3.3.1 Concrete resultaten

- * Reader
Een reader vooraf met feitelijke informatie over de regelgeving met betrekking tot de beeldende kunst in de verschillende Europese landen.
- * Onderzoek naar de verschillen in regelgeving in Europa en/of documentatie van economische, juridische en fiscale gegevens in de verschillende Europese landen met betrekking tot de beeldende kunst.

Er is onderzoek nodig naar de mogelijkheden en onmogelijkheden voor beeldende kunstenaars in een vrij Europa. Want wie weet nu precies hoe de Portugese wetgeving met betrekking tot de beeldende kunst verschilt van de Griekse, of het Ierse fiscale systeem slechter of beter is voor de beeldende kunst dan in Duitsland, of een Deense kunstenaar kan exposeren in Finland zonder eerst een advocaat in te schakelen enz. Een eerste verzameling van feiten op dit gebied tijdens het symposium zou een goede start zijn om daarna verder uitgewerkt te worden door een documentalist.

De Boekmanstichting heeft al een aantal verzoeken ontvangen om onderzoek te doen op dit terrein.

- * Resultaten van de opdrachten/tentoonstelling
Wat de kunstenaars te zeggen hebben over Europa en de plaats van de beeldende kunst in Europa zal blijken uit de tentoonstelling(en) met het werk dat in de opdrachten, ateliers en workshops is gemaakt.
- * Aanzet tot platform/overkoepeling van Europese kunstenaarsorganisaties
Samenwerking is nodig als men het idee van een Europa, eenheid in verscheidenheid, van belang acht. Samenwerking is uitwisseling, krachtenbundeling en zorgt er voor dat de vertegenwoordiging van beeldende kunstenaars, die nationaal vaak zo zwak is, op Europees niveau wellicht wel enige invloed kan uitoefenen op de politiek.
- * Aanbeveling aan de Europese en Nationale politiek voor een Statuut voor de Kunstenaar
Europees parlamentslid Doris Pack heeft voorgesteld een Statuut te ontwerpen waarin "rekening wordt gehouden met het bijzondere karakter van levens- en werkomstandigheden van kunstenaars".¹¹
Om de standpunten zoals ze op dit gebied tijdens het symposium geformuleerd worden, kracht bij te zetten zou een ontwerpvoorstel voor een dergelijk statuut opgesteld en aangeboden kunnen worden aan de Europese Commissie of Parlement.
- * Publikatie van inhoudelijke concepten zoals ontwikkeld tijdens symposium
Verslagen van bevindingen uit de fora, ronde tafels, lezingen en plenaire zittingen.

3.3.2 Ideële resultaten

- * Kennisuitwisseling en meningsvorming
Tijdens het symposium staan de beeldende kunst en Europa, in woord en daad en in de omgeving, centraal. In woord betekent dat, het opdoen en doorgeven van kennis en de uitwisseling van meningen, om zo ook het onderwerp van het symposium tot een centrale gedachte te maken van zoveel mogelijk mensen, die zich bezighouden met de beeldende kunst.
In daad betekent het creatieve uitwisseling door het maken van schetsen, modellen, alternatieven en werken.
In de omgeving ontstaat een uitwisseling door de kennismaking en confrontatie en/of samenwerking van de kunstenaars en hun werken met groepen, instellingen, gemeentelijke diensten in stad en regio.
- * Informele contacten en informele netwerkvorming
Tussen de programmaonderdelen, tussen conferentie en randprogramma, tussen ateliers en workshops is er volop de mogelijkheid om contacten te leggen. Het zijn nu juist deze informele contacten die een netwerk kunnen gaan vormen dat essentieel is voor het voortdragen van de kennis en overtuigingen die uit het symposium zijn voortgekomen. Dit is een onzichtbaar maar belangrijk resultaat van een geslaagd symposium.
Een ander niet direct te meten resultaat is de invloed van de deelname aan het symposium op de ontwikkeling van de betrokken kunstenaars. Voor de kunstenaars uit Dordrecht en de regio kan het openstellen van de ateliers en de samenwerking met kunstenaars uit het buitenland een krachtige impuls en inspiratiebron betekenen.

4. DOELGROEPEN

4.1 Inleiding

De doelgroepen van het symposium zijn hieronder omschreven naar categorie. Onder het kopje WIE vindt u een specificatie van de doelgroep en onder het kopje WAAROM vindt u een motivatie voor de desbetreffende doelgroep om aan het symposium deel te nemen.

4.2 Doelgroepen

- **Beeldende kunstenaars**

WIE: Beeldende kunstenaars uit Dordrecht en regio, Nederland, Europa. Van jong tot oud en van onbekend tot beroemd: opererend op lokaal, regionaal, nationaal of internationaal niveau.

WAAROM: Om als kunstenaar betrokkenheid te tonen bij de maatschappelijke werkelijkheid, Europees en nationaal. Om deze betrokkenheid zo niet in woorden dan wel in beelden te vertalen.

- **Kunstfilosofen, kunsthistorici en andere wetenschappers die zich met de beeldende kunst bezighouden**

WIE: Historici, filosofen, economen, cultureel antropologen enz.

WAAROM: Om als wetenschapper uitspraken te doen over de mogelijkheid of juist onmogelijkheid van Europa en van de beeldende kunst en over het bestaan of niet-bestaan van Europese kunstenaar.

- **Journalisten en kunstcritici**

WIE: Regionale, nationale en internationale media: televisie en schrijvende pers

WAAROM: Om als journalist en/of kunstcriticus actuele kritiek te geven en dwarsverbanden te leggen tussen Europa en de beeldende kunst en tussen de beeldende kunst en de beeldende kunstenaar.

- **Bemiddelaars**

WIE: Galeriehouders, kunstmakelaars, kunst-adviesbureaus, centra voor beeldende kunst en kunstuitleen, enz.

WAAROM: Om als kunstbemiddelaar over het belang te spreken- ook in Europa- van een gedifferentieerde kunstwereld waar de overheid niet de enige kunst koper en kunstopdrachtgever is.

- **Kunstenaarsorganisaties**

WIE: Belangenvertegenwoordigers van de kunstenaars

WAAROM: Om als kunstenaarsorganisatie inhoudelijk een visie uit te dragen ter verbetering van het beeldende kunstklimaat.

- **Europese en nationale beleidmakers**

WIE:

- Europees Parlement: EG-ambtenaren en -politici die zich bezig houden met cultuur
- Europese Commissie: ambtenaren van DG X 'audiovisuele sector, voorlichting, communicatie en cultuur'

- Nationale, provinciale en gemeentelijke beleidmakers op het gebied van Kunst en Cultuur uit Nederland en andere Europese landen.

WAAROM: Om zich als beleidmakers te kunnen informeren over de huidige visies in het culturele veld. Visies op politiek, de beeldende kunst zelf en de verhouding van het een tot het ander.

- **Musea en andere kunstinstellingen**

WIE: Museadirecteuren, curatoren, medewerkers kunstinstellingen enz.

WAAROM: Om zich als culturele professional te mengen in de discussie over de rol van de beeldende kunst in de samenleving en in Europa.

- **Kunstacademies**

WIE: Docenten en studenten van kunstacademies.

WAAROM: Om de functie en werkwijze van de opleidingen ter discussie te stellen en de bijdrage van de Academies en van de nieuwe generatie aan de inhoud van het vak te 'bepalen'.

- **Instituten voor Kunstzinnige Vorming en Amateuristische Kunstbeoefening**

WIE: Deelnemers en docenten

WAAROM: Om de relatie naar de betekenis van kunst in de dagelijkse beleving en werkelijkheid te leggen.

- **Industrieel ontwerpers en architecten**

WIE: Designers, architecten en andere vormgevers op het overgangsgebied van beeldende kunst en samenleving.

WAAROM: Om als vormgever buiten de beeldende kunst te beeldende kunstenaars te confronteren met de mogelijkheid van een positie als professionele vormgever in de samenleving. En om als zodanig ook de grenzen binnen de kunsten weer eens op te heffen of in ieder geval te doen schemeren.

- **Kunstenaars anders dan beeldende kunstenaars**

WIE: Acteurs, musici, dansers, poppenspelers enz.

WAAROM: Om als kunstenaar anders dan beeldend kunstenaar de samenwerking en uitwisseling te zoeken tussen de verschillende disciplines in de kunsten. En om zo, vooral in daad, te laten zien dat de Beeldende kunst niet op zich en alleen staat.

- **Industrie en marketing**

WIE: Culturele marketing managers, industriëlen en ieder die zich vanuit het bedrijfsleven interesseert of verbonden voelt met de beeldende kunsten.

WAAROM: Om als industrieel of marketing manager met kunstenaars te bespreken wat de kunst, de industrie en het bedrijfsleven in Europa en in de toekomst voor elkaar kunnen gaan betekenen.

- **Collectioneurs**

WIE: Grote en minder grote kunstverzamelaars, kunstkopers uit heel Europa

WAAROM: Om als kunst-minner kunst in Europa te bespreken en te bekijken.

- **Gemeentelijke diensten/ambtenaren**

WIE: Gemeente-ambtenaren van ruimtelijke ordening, milieu, buurtbeheer enz.

WAAROM: Om als ambtenaar te zien en te horen wat beeldende kunstenaars te zeggen hebben in en over de openbare ruimte, het milieu, probleemwijken enz. Om te inventariseren waar en wanneer er samenwerking mogelijk is tussen gemeentelijke diensten en kunstenaars. En om een beleidsmatige bijdrage uit eigen ervaring en visie te leveren aan de meningsvorming.

RAAMPROGRAMMA VAN HET SYMPOSIUM

5.1 Inleiding

Het symposium heeft als onderwerp de beeldende kunst en kunstenaar en Europa. De kunstenaars, beeldmakers en beleidmakers en de andere doelgroepen (zie hoofdstuk 4) kunnen tijdens het symposium discussiëren over dit thema. Maar de doelstelling van het congres (zie hoofdstuk 3.2) vraagt om meer dan verbale uitwisseling.

Een beoogd resultaat van het symposium is invloed uit te kunnen oefenen op de huidige ontwikkelingen in de beeldende kunst in Europa. Er is werk aan de winkel en er zijn onder andere beeldende middelen aanwezig tijdens het symposium, om dit werk te verrichten. Niet alleen via discussie maar ook via de kunst zelf kan men ideeën ontwikkelen.

Daarom is gekozen voor een brede programmatische aanpak waarbij zowel woord, als werk, als netwerk aan bod komen.

De deelnemers kunnen mondelinge uiteenzettingen en discussies bijwonen (WOORD) maar ook in workshops en ateliers werken (DAAD). Daarnaast is er alle gelegenheid voor informele ontmoeting en kennismaking in de vorm van een aantal randprogramma's, zoals een infomarkt en een manifestatie (OMGEVING).

Schematisch kan men deze 3-deling als volgt voorstellen:

5.2 Schema

WOORD	DAAD	OMGEVING
Conferentie	Activiteiten	Randprogramma
LEZINGEN	WORKSHOPS	MARKT
ROUND TABLES	ATELIERS	FAX-NETWERK
PLENAIRE ZITTINGEN	OPDRACHTEN	MANIFESTATIES
FORA	SAMENWERKINGS-PROJECTEN	INTERNATIONALE EXPOSITIE
	RESULTATEN	GASTVERGADERINGEN
AANZET TOT PLATFORM	TENTOONSTELLING VAN DE ATELIERS OPDRACHTEN EN WORKSHOPS	CONTACTEN Informele netwerkvorming
AANZET TOT ONDERZOEK		
AANZET TOT ONDERZOEK AANBEVELINGEN AAN DE NATIONALE EN EUROPESE POLITIEK Europees statuut voor de kunstenaar		
PUBLIKATIES		

6. WOORD

6.1 Onderdelen Woord

De conferentie **woord** bestaat uit de onderdelen: plenaire zittingen, lezingen, round tables en fora. Hieronder vindt u deze onderdelen uitgelegd. Onder het kopje aansluiting op de inhoud wordt het verband met de inhoud aangegeven en onder het kopje doel vindt u de doelstelling van het desbetreffende onderdeel beschreven.

6.1.1 Plenaire zittingen

* Aansluiting op de inhoud

In de plenaire zittingen worden dagdelen of dagen gezamenlijk begonnen en besloten. Bij deze zittingen is het hele symposiumpubliek aanwezig.

Een voorzitter-spreker leidt het symposiumgedeelte in en doet bij de afsluiting kort verslag van de belangrijkste discussiepunten. Er is gelegenheid tot vragen stellen.

Mogelijke thema's:

Openingszitting: State of the Art

Slotzitting: Samenvatting resultaten

Mogelijke namen: Richard von Weiszäcker, H.M. Enzensberger, Harry Mulisch, Vaclav Havel

* Doel

Een centraal vergaarpunt van al het besprokene: korte inleidingen en verslagen die een indruk geven van de algemene opvattingen en ervaringen zodat een ieder een impressie krijgt van ook die onderdelen waarbij men niet aanwezig is geweest.

6.1.2 Lezingen

* Aansluiting op de inhoud

In het onderdeel Lezingen geven sprekers hun visie op deelgebieden van het thema: de verhouding tussen beeldende kunst en Europa in heden, verleden en toekomst op filosofisch, historisch, politiek en juridisch terrein.

De sprekers hebben aangetoonde belangstelling, eruditie en mening over het thema.

* Doel

Kennis en opinie overdragen op een belangstellend publiek dat deze informatie als stof ter discussie opvat.

6.1.3 Round tables

* Aansluiting op de inhoud

In het onderdeel Round Tables discussiëren de deelnemers gezamenlijk over afgeleide onderwerpen van het thema. Europa en de beeldende kunst in al hun ontmoetingen, passeren de revue. Er wordt samen gedacht over de rol van de kunstenaar in een grenzen-verleggend Europa.

* Bij Round tables zijn er geen officiële sprekers maar geeft een deskundige voorzitter/inleider alle deelnemers op basis van gelijke inbreng het woord

De voorzitters hebben in hun publikaties of openbaar optreden duidelijk blijk gegeven van visie op het thema. Zij zijn in staat een discussie te leiden en daarvan verslag te doen.

* Doel

De krachten te bundelen om vanuit verschillende invalshoeken en perspectieven samen tot een statement te komen over de relatie tussen Europa en de beeldende kunst.

6.1.4 Fora

* Aansluiting op de inhoud

In het Forum wordt het thema gepolariseerd: vertegenwoordigers van twee opponente theorieën, ideeën of meningen aangaande het thema dragen argumenten aan voor hun visie. De zaal luistert, oordeelt en reageert.

Sprekers: Twee sprekers en een moderator zorgen vanuit hun eigen ideeëngoed en discipline voor een polemieek die de nuance blijft verkiezen boven de simpele strijd om het gelijk.

* Doel

Door polarisatie van het thema krijgt een vereenvoudiging van de problematiek een kans en kan zo een verheldering betekenen van de problematiek rondom het thema de beeldende kunst en Europa.

6.2 Mogelijke onderwerpen Woord

Hieronder volgen een aantal suggesties van onderwerpen/thema's te behandelen in de conferentie **woord** in lezingen, round tables en fora. Deels staat het discussiemateriaal opgenomen in de Reader, die op basis van voorafgaand onderzoek en documentatie aan de congresdeelnemers wordt gegeven. De thema's zijn onderverdeeld in inhoudelijke, feitelijke en beleidsmatige onderwerpen.

6.2.1 Inhoudelijke onderwerpen

* *Culturele annexatie of culturele versmelting:*

de beeldende kunst voor Europa of de Nationale Identiteit? Of: hoe de Politiek de Kunst gebruikt en de kunstenaar Europa laat liggen.

* *Visie en mentaliteit:*

een andere positie voor de beeldende kunstenaar vereist visie van de politicus en mentaliteit van de kunstenaar. Over beroepserkenning en beroepstrots voor een Europese Kunst. Over de methodiek om erkend te worden (accepteren of infiltreren?).

Over de vergankelijkheid van de roem.

* *De ontvoering van Europa:*

de kracht van de creatieve schepping. Of hoe de kunstenaar Europa kan ontvoeren, verbeelden en creëren.

* *Betrokkenheid versus isolement:*

over de gemarginaliseerde positie van de kunst en over mogelijkheden van een kunst die meer in de samenleving staat èn (dus ook) in Europa. De relatie kunstenaar- opdrachtgever en de relatie kunstwerk-gebruiker of consument. Het economisch principe of het cultureel principe. De inspirerende rol van de kunst met betrekking tot de media, tot de leidinggevende krachten en tot het brede publiek.

* *Europa als markt en atelier of als inspiratiebron en muze:*

is Europa slechts een vergroting van de materiële mogelijkheden of staat zij voor een verruiming van het denken over en in de kunst?

* *De industrie in de kunst en de kunst in de industrie:* over bevruchting tussen de harde en de zachte sector: dwarsverbanden en beïnvloeding tussen kunst en industrie in de toekomst en in Europa.

* *Hoe groot is Europa?*

Laten wij ons politiek en artistiek iets gelegen liggen aan de niet-EG, Oost-Europa? enz.

* *50 jaar bevrijding:*

over de inwendige fascist. Over de mechanismen van de wreedheid/hardheid en van het slachtofferchap. Kunst als het medium van de vrijheid.

* *200 jaar Ary Scheffer:*

over de werking van grote voorbeelden, over de vergankelijkheid van de roem, over de herontdekking van oude waarden en over de plaats van de kunstenaar en zijn erfenis in de lokale gemeenschap.

* *Eko-utopia:*

de boodschap van Jona. Kan/moet kunst bijdragen aan het milieu?

* *Europa versus andere wereldculturen:*

de ontmoeting met grote geestelijke stromingen als de Islam, het Boeddhisme, en met de andere continenten.

6.2.2 Feitelijke onderwerpen

Kunst en wetgeving

- Wat zijn de verschillende regelingen ten aanzien van *exposities*?
- Welke verschillende *vestigingsvoorwaarden* zijn er?
- Welke *rechten* hebben beeldende kunstenaars (onder andere op het gebied van volgrecht en auteursrecht)?

* *Beeldrecht zou een lezing kunnen geven over hun ervaringen met de praktijk van de Auteurswet en hun lidmaatschap van het CISAC (Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs).*

- Hoe zit het met *diploma-erkenning*?
- Zijn beeldende kunstenaars vrij in de *uitoefening van hun beroep* of moeten zij in *loondienst* werken?
- Kunnen beeldende kunstenaars overal *autonoom* te werk gaan; hebben zij overal vrijheid van meningsuiting?
- Europese regelgeving en nationale regelgeving; *onderlinge afstemming van wetgeving*
- *Bijstand of beurzen*: basisinkomen als proef?

Kunst en economie

- De *specifieke situatie van de beeldende kunst* ten opzichte van de andere kunsten.
- Hoe gaan beeldende kunstenaars met de *vrije markt* om?

** Er zouden voorbeelden gegeven kunnen worden van kunstenaars die actief opereren op de markt en in discussie treden met opdrachtgevers om als professionele kunstenaar iets te bieden waar zowel de kunstenaar zelf als de opdrachtgever achter kan staan (dus geen verkwanseling van de artistieke integriteit) voor een prijs die ook aan andere 'ontwerpers' wordt geboden.*

- Bieden bemiddelingsbureaus een waarborg voor een goede afzet?
- Wat gebeurt er op het gebied van *subsidiebeleid*?
- Hoe worden bedrijven gestimuleerd ten aanzien van *sponsoring*?
- *Kunstenaarscoöperaties*: modellen voor zelfbeheer bij productie en afzet van kunst
- De *organisatie van de markt*, bevordering van collectioneurskringen, bevordering van opdrachtsituaties.

Kunst en opleiding

- Welke rol en betekenis kunnen academies en de aanstormende generatie hebben in een werkzaam beroepsbeeld?

Kunst en belasting

- Welke *belastingmaatregelen* zijn er in de verschillende landen van toepassing op beeldende kunstenaars?

** Vergelijking van belastingmaatregelen zou tot een ideaal ontwerp van een gunstig belastingsysteem voor de beeldende kunst kunnen leiden. (In Ierland is de situatie bijvoorbeeld gunstiger dan in Nederland).*

- Welke mogelijkheden zijn er op het gebied van *belastingaftrek*, zowel voor de kunstenaars als voor de verzamelaars en opdrachtgevers?

6.2.3 Beleidsmatige onderwerpen

** De Culturele Paragraaf:*

mogelijkheden of onmogelijkheden van de culturele paragraaf in het EG-verdrag?

** Een Europees Statuut voor de (Beeldende) Kunstenaar:*
haalbaar en van invloed?

** Noodzaak of luxe:*

een bundeling van belangen van nationale kunstorganisaties op Europees niveau

** Tussen universalisme en subsidiariteit:* is er een Europees kunstbeleid mogelijk?

** Omgekeerd evenredig:* over de noodzaak van een cultureel draagvlak voor Europese politiek.

7. DAAD

7.1 Onderdelen Daad

De activiteiten in **daad** bestaan uit de onderdelen: workshops, ateliers, opdrachten en samenwerkingsprojecten. Hieronder vindt u deze onderdelen uitgelegd. Onder het kopje aansluiting op de inhoud wordt het verband met de inhoud aangegeven en onder het kopje doel vindt u de doelstelling van het desbetreffende onderdeel beschreven.

7.1.1 Workshops

* Aansluiting op de inhoud

In de workshops werken kunstenaars (en anderen) aan de concretisering van de congres thema's. Wat is nu de betrokkenheid van kunstenaars en andere deelnemers bij Europa? Welke mogelijkheden zien zij voor ons continent? Welke kunst kan een Europese toekomst verbeelden? Wat is Europa voor de kunstenaar?

In de workshop heeft een ervaren kunstenaar of creatief docent de leiding en stimuleert de deelnemers tot tastbare resultaten te komen.

* Doel

In een creatief proces kunstzinnige producten maken en dat zien als praktijkvoorbeeld van waar we steeds over spreken: betrokken zijn op Europa en zich tegelijkertijd bewust van de rol van de beeldende kunst in de vorming van Europa.

7.1.2 Ateliers

* Aansluiting op de inhoud

In de ateliers nodigen kunstenaars uit Dordrecht kunstenaars uit andere delen van Europa uit om te werken (en eventueel te verblijven) in hun eigen atelier. Zo wordt er samen gewerkt en gedacht over Europa door kunstenaars zelf.

* Doel

Uitwisseling van ideeën en/of samenwerking tussen kunstenaars uit verschillende delen van Europa. Contacten tussen regio- kunstenaars en kunstenaars elders uit Europa.

7.1.3 Opdrachten

* Aansluiting op de inhoud

Het onderdeel Opdrachten geeft kunstenaars een precieze opdracht om het thema vorm te geven.

* Doel

- Kunstenaars van te voren laten nadenken over en werken aan het thema.
- De deelname verzekeren van de doelgroep kunstenaars.
- Tentoonstelling
- Visualiseren opdrachtenbeleid

7.1.4 Samenwerkingsprojecten

* Aansluiting op de inhoud

In de samenwerkingsprojecten werken beeldende kunstenaars samen met gemeentelijke diensten.

* Doel

Laten zien dat 'kunst werkt', zoals Ton Delemarre het omschreef in een recente interne notitie aan de hoofden van de gemeentelijke diensten in Dordrecht:

** "KUNST WERKT, dat wil zeggen: Kunst mag niet geïsoleerd worden van de omgeving, de kunst moet zich niet verschuilen in een ivoren toren, maar zich midden in de dagelijkse werkelijkheid met alle vraagstukken en zorgen bewegen. De deskundigheid en inzichten, die kenmerkend zijn voor het artistieke moeten geactiveerd en benut worden bij het brede maatschappelijke gebeuren."*¹²

7.2 Mogelijke onderwerpen Daad

Hieronder volgen een aantal suggesties van onderwerpen/thema's voor de activiteiten, **daad**, in workshops, ateliers enz.

Er zijn ideeën voor opdrachten vooraf die de kunstenaars voor het symposium begint al stimuleren na te denken over de thema's. Er zijn suggesties voor werk in de ateliers en workshops en suggesties voor samenwerkingsprojecten met gemeentelijke diensten over onderwerpen die in Dordrecht of de regio spelen.

7.2.1 Ideeën voor opdrachten vooraf ('zakformaat')

Hier volgen ideeën voor opdrachten die vooraf aan deelnemende kunstenaars worden verstrekt. Voorwaarde voor de uitvoering van een dergelijke opdrachtverstrekking, aan eventueel ook buitenlandse kunstenaars, is dat de geproduceerde kunstwerken makkelijk te vervoeren zijn. Al de volgende suggesties zijn dan ook van klein 'zakformaat'.

* Aansluiting op de inhoud

Aan de deelnemers wordt gevraagd met gebruikmaking van de eigen discipline/deskundigheid een opdracht geënt op het thema van het symposium van te voren uit te voeren en mee te nemen. Van deze werkstukken wordt een tentoonstelling gemaakt.

Een van de volgende suggesties zou kunnen dienen als opdracht vooraf.

* *Bidprentjes*

In de bloeiende dagen van Europa namen reizigers huisaltaartjes, relieken of ikoontjes mee. Het Catharijneconvent te Utrecht beschikt over een grote collectie van dergelijke devotionalia. De deelnemers kan worden gevraagd een eigen hedendaagse uitwerking aan dit thema te geven.

* *Vlaggen*

De deelnemers wordt gevraagd een vlag te ontwerpen. Tijdens het symposium worden alle vlaggen en vanen gehesen of meegevoerd in een defilé.

* *Vliegers*

In 1988 heeft het Goethe-instituut te Osaka ruim honderd beeldende kunstenaars gevraagd vliegers te ontwerpen die in Japan en elders zijn opgelaten en getoond. Op kleine schaal heeft men hetzelfde ook ooit in Dordrecht gedaan.

Wellicht kan het symposium de gelegenheid bieden deze operatie, met Europese dimensie, te herhalen.

* *Decorstuk voor podium Europa*

Op de manifestatie rondom het symposium kan een podium opgesteld worden waar acteurs en voordrachtskunstenaars hun artistieke visie op Europa ten toon spreiden: podium Europa.

De deelnemende beeldende kunstenaars kunnen voor dit podium een decorstuk ontwerpen. Zo ontstaat tevens een confrontatie en samenwerking tussen de beeldende kunst en de andere artistieke disciplines.

* *Kopiëren van Rubens of Beckmans 'Ontvoering van Europa'*

Het kopiëren van bekende kunstwerken is een eeuwenoude traditie in de Europese kunst. Kunstenaars parafraseren, interpreteren en geven hun visie op een bekend kunstwerk en de thematiek van dat kunstwerk: de Griekse mythe over de ontvoering van Europa.

* **Financiering**

Bedrijf dat de hele collectie opkoopt

7.2.2 Thema's voor workshops

Het verbeelden van congres thema's als: de Grens, de (Nationale) Identiteit, de Spiegel, de Ander, de Landkaart, het Prikkeldraad, het Uniform, het Wapen, de Wachter.

7.2.3 Suggesties voor Atelier-opdrachten

* *Landje veroveren* en de alternatieve Europese landkaart van Freddy Heineken

Deelnemers: schilders en beeldhouwers

Lokatie: atelier in Dordrecht

* *De Mythe van Europa*: schepping, creatie en geboorte.

Deelnemers: Schilders, beeldhouwers, schrijvers, dichters en antropologen

Lokatie: Atelier in Dordrecht

* *Azië en Afrika in Europa*: 'wij **zijn** ons koloniale verleden'.

Deelnemers: Schilders, beeldhouwers en historici

Lokatie: Atelier in Dordrecht

* **Financiering**

Sponsoring door materiaalabrikanten en/of materiaalwinkels (Zie hiervoor ART & PAPER, happening in Maastricht die voor 6 ton gesponsord is door papierabrikanten)

* **Duur**

1 dag (tijdens de eerste dag van het symposium)

Tentoonstelling: De laatste dag van het symposium en daarna in een Dordtse galerie

* **Eigenaar**

Gemeente Dordrecht (Stichting Symposium)

* **Betaling aan deelnemers**

Vrijstelling deelnemerskosten symposium

* **Lokatie**

Ateliers van kunstenaars in Dordrecht

7.2.4 Mogelijke samenwerkingsprojecten met Gemeentelijke/Regionale Diensten en Instellingen.

De volgende onderwerpen zijn uitdrukkelijk bedoeld als suggesties en moeten niet dwingend, maar uitnodigend worden opgevat.

WELZIJN

* Er is in Dordrecht een interessant Welzijnsonderzoek geweest met diverse scenario's.

Mogelijke opdracht: Ga met dit onderzoek aan de slag en geef er vanuit uw artistieke discipline een reactie op.

* Buurtbeheer.

Bewoners zijn met instanties bezig hun leefmilieu op micro- en mesoniveau te verbeteren. Welke rol kan de kunstenaar of culturele instelling daarbij spelen? Denk aan wijkkranten, identiteit, herkenbaarheid van de buurt; ontmoeting van diverse culturen. Zo'n vraagstelling past heel goed in de nieuwe actionistische tendens in de beeldende kunst en sluit aan bij de opzet van het symposium de kunst midden in de samenleving te plaatsen.

* Onderwijs

Scholen kunnen een eigen bijdrage leveren aan het Symposium en aan Dordrecht Cultuurstad met voorbeelden, demonstraties en een tentoonstelling. Denk bijvoorbeeld aan het samenwerkingsproject van de Blijde Gaarde met een aantal kunstenaars.

Kan er iets gebeuren met de resultaten van het Kunstkoppenjaar?

* Gezondheidszorg

Het Merwedeziekenhuis heeft een jarenlange traditie in het houden van exposities en het verzamelen van kunst.

Het wordt wel eens 'de grootste galerie van Dordrecht' genoemd. Het zou zeer de moeite waard zijn de deskundigheid, het enthousiasme en de capaciteit van het Ziekenhuis te betrekken bij het Symposium. Daarnaast verdient het overweging de therapeutische werking van kunst te bespreken op basis van de ervaringen van het APZ De Grote Rivieren en andere instellingen uit de regio.

* Migranten

De eigen bijdrage en representatie van onze veelkleurige samenleving in Dordrecht en de regio moet aan bod komen.

In het CBK is onlangs een tentoonstelling van allochtone kunstenaars geweest. Men denke ook aan de Zwart-Wit expositie in het Koninklijk Instituut voor de Tropen. Of aan de ontmoeting met de Islam via de cultuur (onze ECL-partnerstad Granada is een mooi voorbeeld, je zou bijvoorbeeld met de typisch Arabische tegels en geometrische figuratie kunnen werken).

Een goed voorbeeld is ook het fotoproject dat Anna Pool met allochtone vrouwen heeft gehad, waarbij de vrouwen zelf de camera hanteren.

OPENBARE VOORZIENINGEN

* Inrichting openbare ruimte.

De vormgeving van speelplekken of hangvoorzieningen, de feestverlichting of straatversiering kan opdracht zijn voor een kunstenaar. Maar misschien ook de visualisering van een traject of plan. Het CBK heeft op dit terrein duidelijk ambities en ervaringen.

Ontwerp een binnenstad zonder verwijsborden.

* Landschapsplan

De gedachte dat De Hollanders die hun land uit water hebben gebouwd nu een deel van hun cultuurgrond terug geven aan de natuur is voor buitenlandse kunstenaars buitengewoon fascinerend. Een opdracht in dat kader zou heel aantrekkelijk zijn.

* Recreatie

In de door de Provincie Zuid-Holland opgezette Kunstestafette van 1993 werd de band tussen beeldende kunst en recreatie aangehaald. Leerdam stelde in 'Too Hot to Handle' de combinatie van Glas en Keramiek aan de orde. In Dordrecht hebben zes beeldende kunstenaars van internationaal formaat gereageerd op het Kalkhavegebied. Al een jaar eerder was in het nationaal Park de Hollandse Biesbosch het beeldhouwerssymposium Griendcultuur gehouden in samenwerking met het Recreatieschap. Er liggen dus aanknopingspunten, mogelijk ook met het 'Rondje Dordt'.

STADSONTWIKKELING

* Ecologie

De DSO is bezig met een internationaal ECOLOGYproject. Een relatie met het Symposium zou daarbij heel inspirerend kunnen werken

* Buitenstad

Voor de realisering van een nieuwe geavanceerde woonwijk geldt hetzelfde.

* Monumenten

Kunstenaars zou gevraagd kunnen worden om het Huis te Merwede te versieren of plannen te bedenken voor de redding van dit unieke monument.

OPENBAAR VERVOER

* Ideeën als de CITYBUS vragen om een visionaire vormgeving

* Maar ook zou men kunstenaars kunnen vragen de gevoelens van de reiziger, zijn behoeften en wensen gestalte te geven.

* Het water in en rond Dordrecht moet gebruikt worden (men wil een Rijnschip voor het logies bijv.). Wat voor water- en scheepsprojecten zijn mogelijk met de veerdienstboten en de blusboten bijv.

REINIGING

* Oud vuil, gebruikte spullen als materiaal voor kunstwerken.

De schillenwacht als symbool voor recycling.

KUNSTEN

* De tijdige inbreng van de Dordtse en regionale kunstinstellingen en kunstenaars voorkomt dat het Symposium zich los van de omgeving zou voltrekken. Vandaar dat zij tevoren gevraagd worden ideeën te geven en een verband te leggen naar de eigen geplande activiteiten. Aan de regionale kunstenaars kan gevraagd worden om ten tijde van het Europees Palet hun atelier te delen met een buitenlandse kunstenaar en gezamenlijk te werken.

* Musea, galleries en CBK kunnen belangrijke bijdragen leveren.

Dordrechts Museum plant een grote tentoonstelling over Ary Scheffer in 1995. Diens positie als internationaal topkunstenaar aan het eind van de vorige eeuw, diens relatie met Oost Europa, de bewonde-

ring die van Gogh hem toedroeg, de vergankelijkheid van de roem, de adoptie van deze 'Franse zoon' door zijn geboortestad: het zijn evenzovele raakpunten met de thematiek van het voorgestelde symposium.

* In de regio zijn musea en artotheken, waarvan tenminste het Museum voor Moderne Kunst te Papendrecht (de Rietgors) en het Kunststation te Leerdam genoemd moeten worden. De regiocultuur erbij betrekken betekent een verbreding van het draagvlak. Datzelfde geldt voor de particuliere galeries en expositieplaatsen, waaraan en waarmee Dordrecht zo rijk is.

* Het Centrum voor Beeldende Kunst is de professionele organisatie, waarmee de gemeente haar beeldende kunst beleid gestalte geeft. Uiteraard zijn de capaciteit, de deskundigheid (o.a. de commissie Kunst en Architectuur) en de prachtige ruimte van het CBK onmisbaar bij de voorbereiding en realisatie van het symposium. Gezien de internationale visie van dit Centrum ligt het voor de hand daar aansluiting te zoeken.

* Als locatie voor het Symposium is aan de hernieuwde Schouwburg Kunstmin gedacht. Het ligt dus voor de hand een relatie met de programmering van Kunstmin te leggen. Misschien een speciale productie?

* De Dienst Kunsten heeft een ambitieus historieproject op stapel staan. Geef kunstenaars opdracht vanuit de historie en de historische locaties (Ruïne Huis te Merwede bijvoorbeeld) de hedendaagse Europese problemen te benaderen.

* 1995 is het jaar van 50 jaar bevrijding.

Anna Pool is doende met een project over fascisme en racisme.

Auschwitz, dat zij fotografeerde ligt bij onze ECL-partnerstad Krakau, dat zijn joodse stadsdeel wil renoveren.

Het zou de moeite waard zijn een verband te leggen tussen het internationale Joods Congres en dit Symposium.

* Het Internationaal MicroFestival van Damiët van Dalsum kan een aansluiting geven op het symposium en dat geldt ook voor de activiteiten van Dordrecht Cultuurstad. Niet alleen ter opluistering maar ook vanuit de gedachte dat het symposium midden in de dagelijkse werkelijkheid moet staan en dus relaties moet durven aangaan met andere disciplines en vormen.

* De gedachte is geopperd een reeks van 'plaatselijke' opdrachten te geven gekoppeld aan de typische situatie van elke locatie in de regio. Die zouden in de week voor het symposium als een estafette officieel aan het publiek gepresenteerd kunnen worden en in een rondrit worden opgenomen, voor de deelnemers en bezoekers.

MEDIA

* De media bieden meer mogelijkheden dan alleen publiciteit.

De pers en de omroepen kunnen ook actief een eigen bijdrage leveren door de communicatie met het publiek een eigen vorm te geven. Zie bij wijze van voorbeeld de bij het publiciteitsplan als bijlage opgenomen correspondentie met Wim Kayzer. Ook op lokaal/regionaal niveau kunnen de pers en de omroep een factor van betekenis zijn voor de ontwikkeling van ideeën en de openbare discussie.

* RED/Sterrenberg, de kabelexploitant, zou aan kunstenaars kunnen vragen een videoclip te maken over het concept Europa.

REGIO ALGEMEEN

De bestuurlijke samenwerking in de regio heeft gestalte gekregen in een op de Wet Gemeenschappelijke Regelingen gebaseerd Samenwerkingsverband Zuid-Holland Zuid, dat zowel de Hoekse Waard als de Alblasserwaard als het Drechtstedengebied behelst.

In regionaal verband worden zaken als ruimtelijke ordening, woningbouw, bedrijfsvestiging, infrastructuur en Milieu aangepakt, met het doel betere coördinatie en samenwerking te bewerkstelligen en een stevige partner in landelijk en internationaal verband te vormen. Voor Kunsten is nog geen aparte portefeuillehouder, wel voor Recreatie en voor Toerisme.

Het voorgestelde symposium valt onder de laatstgenoemde. Het zou een goede zaak zijn als dit onderwerp vanuit het regionaal bestuur zou worden gesteund en gestimuleerd. Het woord regio is hiervoor genoeg gevallen om een regionaal samenhangende aanpak wenselijk te achten.

8. OMGEVING

8.1 Onderdelen Omgeving

De manifestaties en attracties rond het symposium, **omgeving**, bestaan uit de onderdelen: markt, fax-netwerk, manifestatie, internationale expositie en gastvergaderingen. Hieronder vindt u deze onderdelen uitgelegd. Onder het kopje aansluiting op de inhoud wordt het verband met de inhoud aangegeven en onder het kopje doel vindt u de doelstelling van het desbetreffende onderdeel beschreven.

8.1.1 Markt

* Aansluiting op de inhoud

Op de markt kunnen kunstorganisaties, kunstenaars, galleries, fabrikanten enz. zichzelf presenteren onder het motto: de kunstenaar en de Europese markt.

* Doel

- De uitwisseling en contacten tussen de deelnemers van het symposium bevorderen
- Informatie verschaffen over Europa en de beeldende kunst en de raakvlakken tussen beiden
- Wandelgangen en gezelligheidsfunctie

8.1.2 Fax-netwerk

* Aansluiting op de inhoud

In het fax-netwerk komt het idee van een mediaal netwerk tot uiting. Een netwerk dat over grenzen heen gaat, grenzen van de kunst en grenzen van Europa.

* Doel

Kunstenaars en anderen die niet aanwezig kunnen zijn op het symposium toch mee laten doen door middel van voorop gegeven opdrachten of reacties op het besprokene. Via een dagkrant van het symposium of een faxmuur worden deze reacties onderdeel van de discussie.

8.1.3 Manifestatie

* Aansluiting op de inhoud

In een manifestatie komt de beeldende kunst in aanraking met de andere kunsten: poëzie-voordrachten, poppenspel, zang en dans enz.

De manifestatie is ook een verbinding met de stad: buiten of in een openbaar gebouw worden performances gehouden, kinderen houden hun eigen beeldende kunst tentoonstelling, een buurt wordt samen met kunstenaars versierd enz.

* Doel

De discussies en tentoonstelling niet binnenskamers houden maar in de context plaatsen, in de stad, tussen de mensen. Een bruisende omgeving creëren voor een evenement dat niet alleen beeldende kunstenaars en kunstkeners iets te zeggen heeft maar ook anderen in de stad aanspreekt.

8.1.4 Internationale expositie

* Aansluiting op de inhoud

Voor het antwoord op de vraag aan kunstenaars, naar hun betrokkenheid bij Europa, zijn beelden natuurlijk beter geschikt dan woorden: een internationale expositie over dit onderwerp kan in beeldentaal verwoorden hoe kunstenaars door heel Europa zich verhouden tot het idee Europa om te laten zien hoe verschillend of hoe universeel kunst in Europa is.

* Doel

Om niet alleen in woorden maar ook in beelden, het onderwerp immers van het symposium, uitspraken te doen over Europa; om de daad bij het woord te voegen! (En tevens is het doel om het adjectief internationaal meer kracht bij te zetten: de aanwezigheid van internationaal bekende kunstenaars zal de media en zo ook een potentieel aan deelnemers kunnen overtuigen van het belang aanwezig te zijn).

8.1.5 Gastvergaderingen

* Aansluiting op de inhoud

Gast vergaderingen zijn jaarvergaderingen van kunstenaarsorganisaties die op uitnodiging gehouden worden tijdens het symposium. De organisaties wordt accommodatie aangeboden en een prettige, relevante ambiance (het symposium!)

* Doel

- Samenwerking tussen organisaties stimuleren
- De deelname aan het symposium van leden van de kunstenaarsorganisaties bevorderen
- Informele contacten motiveren
- Het symposium inbedden in bestaande overlegstructuren en als zodanig een vruchtbare bodem creëren voor de beoogde resultaten.

8.2 Mogelijke onderwerpen Omgeving

De onderwerpen voor **omgeving** krijgen vorm in de onderdelen markt, fax-netwerk, manifestatie, internationale expositie en gastvergaderingen.

* Markt

Open inschrijving voor alle voorlichtende en commerciële organisaties, die een stand kunnen huren op de info-markt.

* Fax-netwerk

De Academie voor Beeldende Kunst te Groningen vragen de fax-muur te verzorgen en tijdig de nodige internationale contacten te leggen voor een deelname door instituten en kunstenaars die niet ter plekke kunnen zijn, maar wel hun stem of statement af kunnen geven.

* Manifestatie

Aansluiting zoeken bij de overige activiteiten in het kader CULTUURSTAD ZUID-HOLLAND, bij 50 jaar bevrijding en bij het Internationaal Microfestival voor poppentheater van Damiët van Dalsum. Tijdig de animators van het culturele leven om inbreng vragen.

* Internationale Expositie

Partnerstad Krakau biedt een selectie uit de International Grafiek Triennale aan. Gelet op de lokale grafische traditie en de relatie met Computergrafiek zou een presentatie van deze democratische kunstvorm goed mogelijk zijn.

* Gastvergaderingen

Het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars viert in 1995 zijn 60-jarig bestaan. Een feestelijke bijeenkomst in de kantlijn van het Symposium is mogelijk. De Nederlandse Kring van Beeldhouwers heeft ook belangstelling. Een krans van jaarvergaderingen rond het Symposium zou wederzijds aantrekkelijk zijn.

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

9.1 Conclusie 1

De belangrijkste conclusie die te trekken is na de inventarisatie van ideeën en draagvlak, zoals op te maken uit de gevoerde gesprekken met de Federatie, het VVK (Voorzieningsfonds voor Kunstenaars), de Boekmanstichting, de Kunstenbonden CNV en FNV en de NKVB (Nederlandse Kring van Beeldhouwers) en anderen zoals Pictura, VBKD, (dortse kunstenaarsorganisaties) Kunst en Bedrijf, ELIA enz.) is, dat het symposium in de vorm zoals in dit werkplan uiteengezet, een goed draagvlak heeft zowel qua onderwerp als qua commitment.

De conclusie van het haalbaarheidsonderzoek van Hanneke Meijerink wordt dan ook nogmaals bevestigd:

Een internationaal symposium over de beeldende kunst en kunstenaar en Europa kan een tastbare bijdrage leveren aan de gedachte- en beleidsontwikkeling op het betrokken gebied; het kan een impuls geven aan het culturele leven en de kunstenaars in Dordrecht en de regio en het is ook publicitair interessant.

9.2 Conclusie 2: Voorwaarden

Om de doelstellingen van het symposium te verwezenlijken moet aan een aantal voorwaarden voldaan worden van inhoudelijke, organisatorische en financiële aard.

Deze voorwaarden zijn:

Draagvlak

- Betrokkenheid Dordrecht.

Betrokkenheid van met name de beeldende kunstenaars, de dienst Kunsten en de overige culturele instellingen, en het veld waardoor een goede inbedding ontstaat in het culturele leven van de stad en de activiteiten in het kader van Dordrecht Cultuurstad Zuid-Holland 1995.

In dit verband kan gewezen worden op gegevenheden als de herdenking van 50 jaar bevrijding, het tweede eeuwfeest van de geboorte van Ary Scheffer en het Internationale Micro-Festival, waarmee relaties gelegd kunnen worden.

- Betrokkenheid buiten Dordrecht

Het draagvlak voor het symposium dient breder te zijn dan Dordrecht en de regio.

Gegeven het onderwerp van het symposium is het noodzakelijk dat kunstenaarsorganisaties in den lande en daarbuiten interesse en bereidheid tot medewerking tonen. Uit gevoerde gesprekken met deze organisaties en gezien een aantal recente internationale congressen met zeer nauw verwante onderwerpen, is aan deze voorwaarde zeer wel te voldoen.

(zie bijlage Commitment)

Effectiviteit

- Een heldere organisatiestructuur

Een organisatiestructuur waarin de rol en de taken van de gemeente, de stichting Dordrecht Cultuurstad Zuid-Holland en de uitvoerende organen (waaronder een kleine, krachtige programmacommissie) duidelijk te onderscheiden zijn.

(Zie bijlage organisatieschema)

-Professionaliteit

Tot de organisatie behoort ook de professionele uitvoering waarvoor dit werkplan de inschakeling van een congresbureau aanbeveelt.

Financieel kader

De financiële kaders moeten duidelijk zijn. In dit rapport wordt uitgegaan van een haalbaarheidsbegroting met een daaraan gekoppeld dekkingsplan.

(Zie bijlage haalbaarheidsbegroting)

In 1993 dient er een uitspraak gedaan te worden over de besteding van gelden uit de middelen voor Dordrecht Cultuurstad Zuid-Holland 1995 en een werkkrediet beschikbaar te worden gesteld. Medio 1994 moet op basis van de dan bekende gegevens een nadere beslissing worden genomen over de omvang van de activiteiten. Posten waarvoor geen dekking valt te realiseren moeten vervallen.

Internationale competentie

De inhoud van het programma en de kwaliteiten van de inleiders/sprekers moeten zodanig zijn dat het symposium internationaal prestige geniet, zowel voor de deelnemers als de media.

- Internationale organisatie en deelname

Daarom zijn een internationale deelnemerslijst en erkende sprekers en medewerking uit meer dan een paar verschillende Europese landen nodig. Voor de deelname van beeldende kunstenaars uit het buitenland aan het symposium geldt als voorwaarde: nadruk op opdrachten, ateliers, workshops, tentoonstellingen enz. Eventuele vrijstelling van deelnamekosten via opdrachten/werk.

- Internationale media

Voor de nationale en internationale media zal het symposium interessant zijn door de kwaliteit van het programma en de deelname van een aantal internationaal bekende beeldende kunstenaars.

9.3 Conclusie 3: Resultaten

Van het symposium worden naast de gebruikelijke contacten en uitwisseling van ervaring en kennis de volgende resultaten verwacht:

- Aanzet tot onderzoek naar economische, juridische en fiscale gegevens in de verschillende Europese landen. Aanbevelingen aan de Europese politiek.
- Reader met gegevens over juridisch/fiscale/economische positie van de beeldende kunstenaar.
- Aanbeveling aan de Europese politiek tot het vaststellen van een officieel "Statuut voor de kunstenaar".
- Tentoonstelling van werk tijdens en voor het symposium gemaakt.
- Aanzet tot overkoepeling/platform van Europese kunstenaarsorganisaties.
- Informele contacten en netwerkvorming.
- Publikatie van een handzame Samenvatting van het Symposium met inhoudelijke concepten en feitelijke conclusies, gericht op de vermeerdering van kennis en inzicht, versterking van motivatie en verbetering van de situatie.

LITERATUURLIJST

Benjamin, Andrew, Osborne Peter, ed., *Thinking Art. Beyond Traditional Aesthetics*, London 1991

Camphuis, W. A. F. en Wildeboer Schut, C. G. J. red., *Europese eenwording in historisch perspectief. Factoren van integratie en desintegratie*, Zaltbommel 1991

Delemarre, Ton, 'Alles Gebeurt ter plekke. De steden hebben Europa gemaakt' *De Europese Gemeente. Tijdschrift van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's* nr. 4, 1992, p.6-10

Diels, Dirk: samenst., *Schoonheid, Smaak en Welbehagen. Over kunst en culturele politiek*, Antwerpen 1992

Documenta IX Kurzfürher, Stuttgart 1992

Fisher, Rod: compl., *Arts Networking in Europe; a directory of transfrontier cultural networks operating in the European arena*, Arts Council of Great Britain London 1992

Fohrbeck, Karla en Kuijpers, Huub: red., *Van Totem tot lifestyle. Europese cultuur in ontwikkeling*, Amsterdam 1987

Hemel, Annemoon van, Wijngaarden, Gert Jan van, *Eerste Bedrijf. Overheid, beeldende kunst en bedrijfsleven in Assen en Dordrecht*, Amsterdam Boekmanstichting 1993

Lemaire, Ton, *Twijfel aan Europa. Zijn de intellectuelen de vijand van de Europese cultuur?*, Baarn 1990

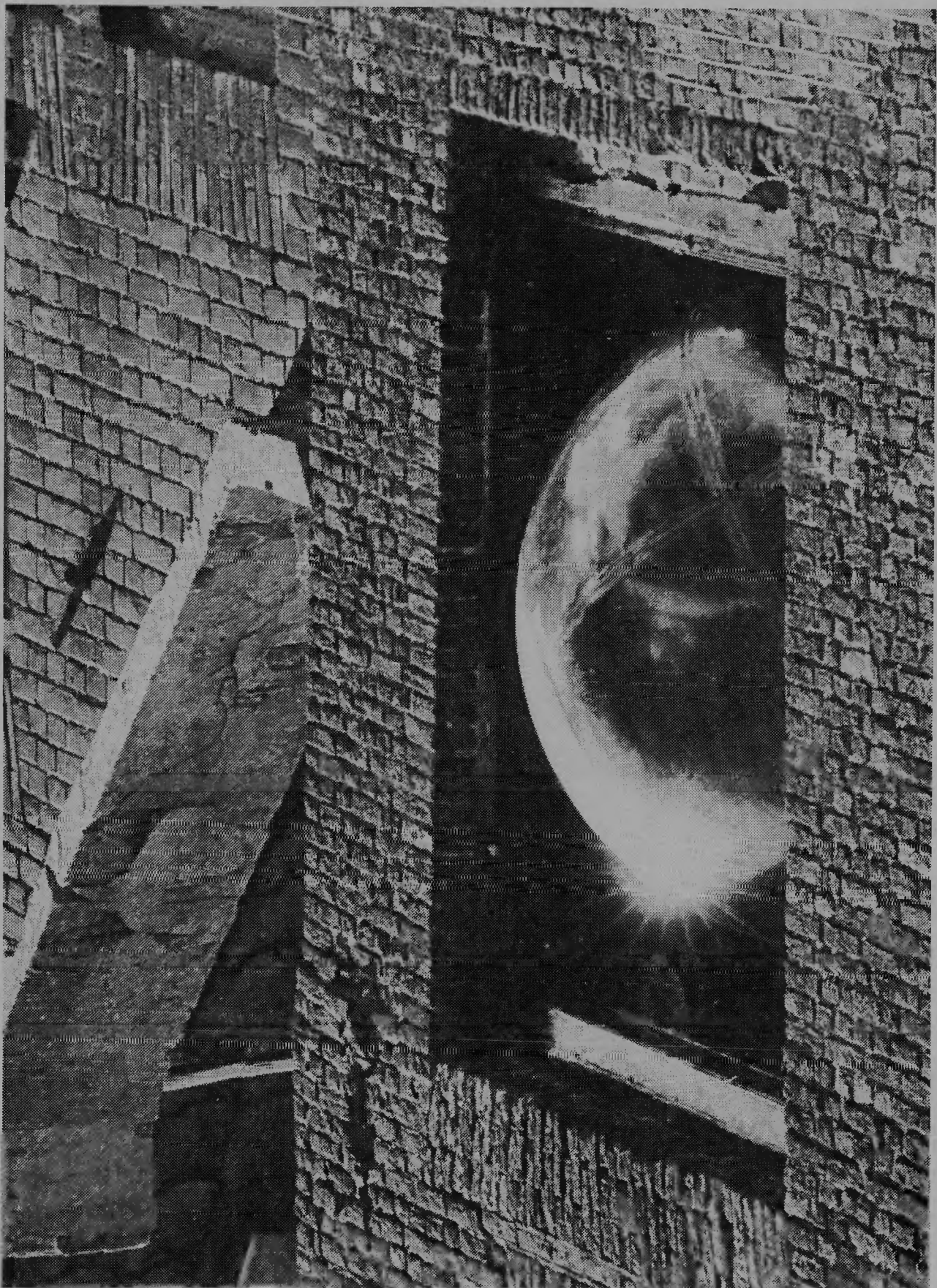
Meijerink, Hanneke, *De beeldende kunstenaar en verenigd Europa. Haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden van het organiseren van een internationaal symposium over de plaats van de beeldende kunstenaar in het toekomstig Europa*, Gemeente Dordrecht 1993

Van Houwelingen, Hans, 'Glad IJs', *Metropolis*, nr. 5, mei 1993

Williams, Jennifer e.a., *The Artist in the Changing City*, British American Arts Association London, 1993

Tilroe, Anna, *De blauwe Gitaar. Over beeldende kunst*, Amsterdam 1990

Manea, Norman, 'De last van de vrijheid', *De Helling*, nr. 2, Amsterdam april 1993

BILLAGEN

MODEL ORGANISATIESCHEMA

MODEL EN TOELICHTING OP MODEL ORGANISATIESCHEMA

1. Toelichting op het model organisatieschema

1.1 Comité van Aanbeveling

Het Comité van Aanbeveling heeft tot doel de betrouwbaarheid van het project te steunen en relaties te leggen naar doelgroepen en mogelijke geldverschaffers.

In dit Comité zullen personen van gewicht zitting moeten hebben zoals: de Ministers van Cultuur van Nederland en Vlaanderen, de burgemeester van Dordrecht, de oud-burgemeester van der Lee.

Het Comité wordt schriftelijk geïnformeerd.

1.2 Stuurgroep of Algemeen Bestuur

De Stuurgroep of het Algemeen Bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de belanghebbende groepen als de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, het Voorzieningsfonds voor de Kunsten, de kunstebonden CNV en FNV, de Boekmanstichting, de Provincie, de Regio, de Gemeente, de Stichting Cultuurstad Zuid-Holland. Dit gezelschap komt bijeen bij de start van het project en na het symposium ter evaluatie. Tussentijds voor zover daar behoefte aan bestaat.

1.3 Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de

- Wethouder Kunsten van Dordrecht
- Het hoofd van de Dienst Kunsten
- Het hoofd van de Afdeling Financieel-Economische Zaken

Dit gezelschap wordt ondersteund door een ambtelijk secretariaat. Het kan een of meer adviseurs aantrekken. Het Bestuur komt regelmatig bijeen om alle feitelijke beslissingen te nemen.

1.4 Werkgroepen

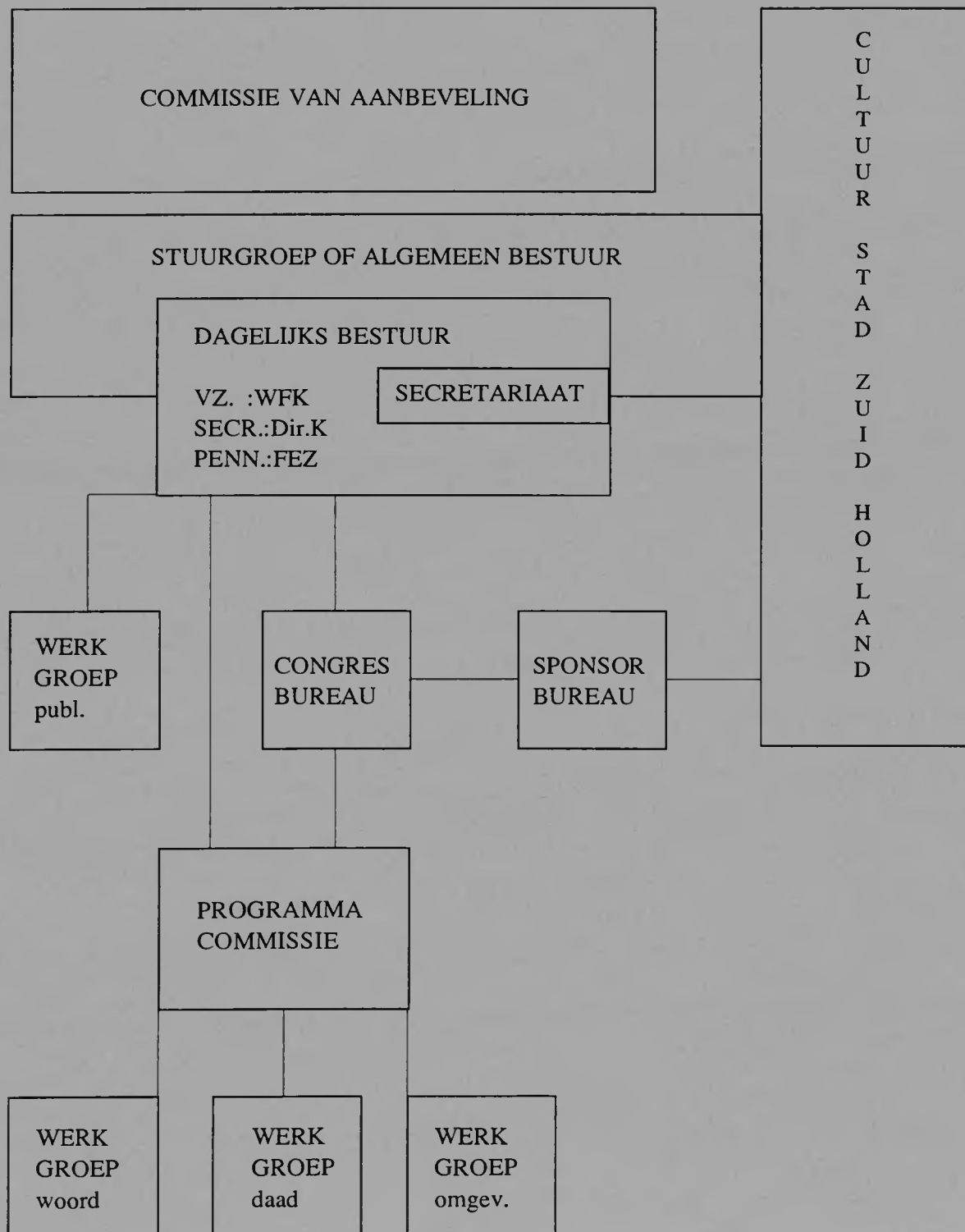
Aan het Dagelijks Bestuur zijn diverse werkgroepen opgehangen/verbonden. Te weten:

- A. De Programmacommissie die de inhoud van het symposium bepaalt (binnen de gegeven kaders).
Dit betreft met name de bepaling van sprekers, moderatoren, workshopbegeleiders en het nader invullen van de conferentie, workshop-opdrachten, manifestatie-programma en voorstellen met betrekking tot werving en participatie van de deelnemers.
- B. Het Organisatiebureau dat de feitelijke uitvoering organiseert.
- C. Het Sponsorbureau dat voor de verwerving van de additionele financiering zorgt op commissiebasis.
- D. De werkgroep Publiciteit die het publiciteitsplan uitvoert

Al deze vier eenheden rapporteren maandelijks en waar nodig frequenter aan het Dagelijks Bestuur dat controleert of de opdrachten vervuld zijn en machtigingsbeslissingen neemt.

Het secretariaat draagt zorg voor een goede communicatie onderling en met de buitenwacht (Cultuurstad Zuid-Holland, kunstenaarsorganisaties, Dienst Kunsten)
 Waar nodig worden bilaterale contacten onderhouden of diverse belanghebbenden bijeengebracht.

2. Model organisatieschema

AANZET TOT PUBLICITEITSPLAN

AANZET TOT EEN PUBLICITEITSPLAN VOOR HET SYMPOSIUM 'DE BEELDENE KUNSTENAAR EN VERENIGD EUROPA'

Een internationaal symposium over de plaats van de beeldende kunst in Europa is een evenement van voldoende kaliber en prestige om de aandacht te trekken van kunstenaars en kunstenaarsorganisaties, de media en het publiek in Nederland en naar verwachting ook in andere landen van Europa. Gezien de opzet van het symposium - komen tot stellingen en afspraken over kunst en kunstenaars op Europees niveau - is dit laatste zelfs expliciet de bedoeling.

De context

Het symposium wordt georganiseerd in het kader van 'Dordrecht Cultuurstad '95'. De Culturele Raad Zuid-Holland heeft met het aanwijzen van Dordrecht als cultuurstad de bedoeling het culturele leven in de stad te stimuleren, met een uitstraling naar de hele provincie. Eerste doelgroep voor 'Cultuurstad' zijn de Dordtenaren en de inwoners van de regio zelf.

Een publiciteitsplan voor het symposium moet passen in de context van het overall-plan voor 'Dordrecht Cultuurstad '95', dat op termijn zal worden gemaakt.

Symposium en 'spin-off'

De informatie over het hoe, waarom, wanneer en wie van het symposium is snel verteld; daarmee is de aandacht van een groot publiek niet langdurig vast te houden. Het symposium moet het in de publiciteit dan ook voornamelijk hebben van de 'spin-off'; zoals de komst van bekende kunstenaars, uitspraken van toonaangevende deelnemers, de thematentoonstellingen en andere nevenactiviteiten, discussies, fora enzovoort.

Gezien het feit dat de plannen voor het symposium alleen nog in eerste opzet op papier staan en er nog geen programma is, is het niet mogelijk nu al een uitgewerkt publiciteitsplan op papier te zetten. De namen van de deelnemende gast-kunstenaars, de geplande activiteiten en het programma moeten in grote lijnen bekend zijn, voordat de publicitaire mogelijkheden duidelijk in kaart kunnen worden gebracht. Dan kunnen ook matrixen worden gemaakt, die in beeld brengen wat wanneer en op welke wijze moet worden opgepakt. Voor de meer omvangrijke deel-activiteiten moeten ook deel-publiciteitsplannen worden gemaakt.

Dit plan kan dus voorlopig niet meer zijn dan een eerste aanzet. Het definitieve plan moet parallel aan de uitwerking van de plannen voor het symposium ontstaan.

Doelstellingen

Er zijn op het vlak van publiciteit drie belangrijke doelstellingen te onderscheiden:

* Aandacht voor Dordrecht

Het genereren van positieve aandacht voor Dordrecht als internationaal georiënteerde stad, met een rijke traditie op het gebied van kunst en cultuur (vooral wat betreft de schilderkunst). Dordrecht profileert zich hiermee als een gastvrije stad, die een rol wil vervullen in de discussie over de toekomst van Europa en de positie van kunstenaars in en buiten Nederland en daarbij niet de platgetreden paden wil volgen, maar nieuwe wegen inslaat;

* Interesse wekken voor deelname aan het symposium

Het wekken van belangstelling voor daadwerkelijke deelname aan het symposium bij Europese kunstenaars en betrokken beleidmakers/smaakmakers, het werven van sponsors en het trekken van voldoende bezoekers om het symposium in financieel opzicht tot een succes te maken;

* Informeren over de betekenis van de kunst en de positie van kunstenaars voor en in Europa

Het gericht onder de aandacht brengen van de verschillende activiteiten die in het kader van het symposium (gelijktijdig, ervoor en erna) plaatsvinden en het actief verspreiden van de informatie, de meningen en de inzichten die het symposium oplevert. De conclusies vertalen voor een breed publiek.

Boodschappen

De verschillende 'boodschappen' worden van deze doelstellingen afgeleid.

Bijvoorbeeld:

Onder 1)

'Ary Scheffer, de begaafde schilder die 200 jaar geleden in Dordrecht werd geboren, ging al op jonge leeftijd naar Parijs en verwierf daar naam en faam met zijn elegante salonstijl. Hij was een Europees georiënteerde Dordtenaar 'avant la lettre'. Deze 'grensverleggende' mentaliteit is kenmerkend voor Dordt en de Dordtenaren'

Onder 2)

'Europa is te belangrijk om over te laten aan politici; kunstenaars moeten zorgen dat zij een stem krijgen in de vormgeving van een verenigd Europa'.

Dit zijn zomaar enkele voorbeelden. De juiste boodschappen moeten in een later stadium in overleg worden vastgesteld.

De boodschappen kunnen ook weer worden gediversificeerd naar de onderscheiden doelgroepen.

Bijvoorbeeld:

bij de eerste doelstelling - het onder de aandacht brengen van het artistiek imago van Dordt - vereisen de boodschappen een verschillende toonzetting al naar gelang wie benadert wordt. Naar de kunstenaars-vakbladen wordt het actieve kunstklimaat benadrukt, bij het maandblad voor toerisme worden de vele bezienswaardigheden onder de aandacht gebracht.

Doelgroepen

Direct:

*Dordtenaren en inwoners van de regio

*Inwoners van de provincie Zuid-Holland met belangstelling voor kunst en cultuur

*Nederlanders met belangstelling voor kunst en cultuur

*Nederlanders met belangstelling voor Europa en internationale zaken

*Inwoners van Europese landen (via internationale media).

*Kunstenaars in Dordrecht, binnen- en buitenland

*Beleidmakers/smaakmakers in binnen- en buitenland

*'Kunstmakelaars' en collectioneers in Nederland en Europa

*Vakorganisaties van kunstenaars in binnen- en buitenland

*Verenigingen en groepen op kunst- en cultuurgebied in binnen- en buitenland

Indirect:

Indirecte doelgroepen vormen de media, die door middel van publikaties in kranten en tijdschriften en radio- en televisie-uitzendingen een grote rol spelen in het bereiken van de directe doelgroepen.

Een evenement als dit is een 'media-event'

Een symposium is voor het grote publiek alleen interessant als wat er gebeurt inzichtelijk wordt gemaakt door de media. Er is maar een relatief kleine groep (de deelnemers) direct en actief betrokken. Deze groep wordt selectief benaderd via direct mail etc.

Het overgrote deel van de mensen die bereikt moeten worden, krijgt het nieuws en de wetenswaardigheden voornamelijk via de kranten en radio en televisie.

Het bereiken van de publiciteits-doelstellingen is dan ook afhankelijk van de mate waarin de media aandacht willen besteden aan de onderwerpen die worden aangedragen. Het gaat er om of zij voldoende geïnteresseerd raken; een belangrijk deel van de inspanningen moet erop gericht worden dit te bereiken.

Het in een vroeg stadium opbouwen van netwerken en het hierin actief betrekken van de media is van groot belang voor het slagen van de public-relations doelstellingen van het symposium.

Overzicht media

Actualiteitenpers

- *Dordtse en regionale media (kranten, TROM, Radio Rijnmond)
- *Landelijke media (alle dag- en weekbladen), ANP
- *Grote kranten en nieuwsmagazine's in Europa (via EG-persbureau)
- *Nos-televisie (nieuwsfeiten)
- *Redacties van radio en televisie-programma's op het gebied van kunsten en cultuur (achtergronden), zowel in Nederland als in andere landen van Europa

Vakpers

- *Uitgaven van vakbonden en kunstenaarsorganisaties (nationaal en internationaal)
- *Alle betere 'human-interest' bladen (bezoeken van celebrities)
- *'Special-interest' bladen op het gebied van kunst en cultuur
- *Uitgaansrubrieken en agenda's kunst en cultuur (de voor een groot publiek toegankelijke deelactiviteiten)

Een belangrijke doelgroep vormen ook de

Kunst- en cultuurinstellingen en opleidingsinstituten

Zij kunnen een belangrijke rol spelen bij het verspreiden van informatie en het stimuleren van belangstelling. Zij vormen zowel een directe (potentiële deelnemers) als indirecte (verspreiding informatie) doelgroep. Het is misschien mogelijk actieve interesse en betrokkenheid te wekken door medewerking te vragen, deelname aan het programma en/of discussies onder speciale voorwaarden mogelijk te maken, themamappen te verzorgen en dergelijke.

Het gaat om:

- * Academies BK, andere kunstopleidingen, universiteiten (kunst-historische, bestuurlijke en cultuur-maatschappelijke richtingen)
- * musea, bibliotheken,
- * kunsten-sector gemeenten, afdelingen voorlichting, VVV's,
- * instellingen voor kunstzinnige vorming en amateurkunst

Tenslotte:

- * Internationale kunstbeurzen kunnen een rol spelen bij het bekendheid geven aan het symposium en het verspreiden van de informatie

Communicatiemiddelen

Voor een evenement met deze 'impact' kan (afhankelijk van de voor de publiciteit beschikbare financiën) een heel scala aan middelen uit de kast gehaald worden.

Gedacht kan worden aan:

- * PR-materiaal en 'eigen produkten' als logo, briefpapier, presentatiemappen, persmappen, folders, posters, direct mail, t-shirts, badges, petjes.
- * Persconferenties (met mate en op gepaste momenten)
- * Persberichten (over het symposium en over de deelactiviteiten)
- * Persmappen
- * Kant en klare verhalen
- * Veel fotomateriaal van kunst en kunstenaars
- * Stadskrant en Dordt Binnenuit - eigen media actief gebruiken om plannen te lanceren
- * Advertenties (of 'advertorials') in kranten en tijdschriften, kabelkranten, VVV-agenda's etc.
- * Actief betrekken Trom en Radio Rijnmond (door mensen te benaderen en te betrekken in de organisatie, bijvoorbeeld programma-serie afspreken)
- * Actief benaderen omroepen Hilversum (toegang zoeken tot kunstprogramma en afspraken maken)
- * Gericht telefonisch benaderen van de media met actuele informatie vlak voor of tijdens het symposium
- * Frankeerstempel (Dordrecht Cultuurstad '95)

Bijzondere middelen, speciaal ter gelegenheid van dit evenement:

- * Reclame op de stadsbussen, (of speciale 'kunstbussen' of 'Cultuurstad-bussen' laten maken door (Dordtse) kunstenaars)
- * Dordtse middenstand en horeca betrekken, de stad in het teken van het symposium (het beeldmerk op verpakkingsmateriaal etc.)
- * Zorgen voor 'Kunstkadootjes' (voor sponsors, deelnemers en medewerkers, eventueel voor de verkoop). Bijvoorbeeld voor de gelegenheid geproduceerde en gesigneerde unica of grafiek in beperkte oplagen
- * Een speciaal voor het symposium geproduceerd kunstboek (of kunstkalender) over de deelnemende kunstenaars (misschien zijn er bedrijven die dit willen sponsoren);

Dit is een greep uit de mogelijkheden, maar op dit moment valt nog niet te overzien wat haalbaar is. De verwachte effectiviteit moet worden afgewogen tegen de investering.

Voorlopige planning Publiciteit

De eerste berichten kunnen de wereld in, nu zeker is dat Dordrecht 'Cultuurstad 1995' is.

Juli '93

- * verhaal in 'Dordt Binnenuit'.
- * aankondiging Cultuurstad in Stadskrant
- * Werkplan communicatie vaststellen

September '93

- * kernboodschappen vaststellen
- * adressen verzamelen in binnen en buitenland, contacten leggen
- * 'Networking'-strategie bedenken en beginnen met de uitvoering
- * plannen symposium in Stadskrant toelichten
- * betrokkenheid genereren door eerste mailing over plannen naar diverse doelgroepen, commentaar en suggesties vragen

Voor een deel kan het project meeliften in de publiciteit rond Cultuurstad.

In de periode tot het project concrete vormen aanneemt werken aan het committeren van zoveel mogelijk mensen, deelplannen bedenken en de zaak 'warm houden' via de netwerken.

1994

- * afspraken over voorlichting en PR met mensen die deelprojecten gaan uitvoeren
- * een start maken met de ontwikkeling van eigen middelen (beeldmerk, briefpapier, posters etc.) en regelingen treffen voor zaken die tijd nodig hebben.
- * definitieve planning vaststellen voor de algemene publiciteit en de publiciteit rond deelactiviteiten. Potentiële deelnemers betrekken, instellingen benaderen etc.

1995 (het symposium is voorlopig in juni '95 gepland)

- * afspraken maken met tijdschriften, vakpers, radio- en tv-programma's.

Drie maanden van te voren

- * de deelnemers-doelgroep actief benaderen
- * starten met de eigenlijke publiciteits-campagne.

Schatting tijdsbeslag en kosten uitvoering publiciteitsplan:

Op dit moment valt niet in schatten hoeveel tijd gaat zitten in het opstellen en uitvoeren van het definitieve plan, noch welke kosten ermee gemoeid zijn. Ook de relatie met het publiciteitsplan voor 'Cultuurstad' is op dit moment niet duidelijk in beeld te brengen. Op het eerste gezicht is wel al duidelijk dat het gaat om een behoorlijk arbeidsintensief karwei, dat niet binnen de bestaande voorlichtingscapaciteit voor dienst Kunsten/Internationale Betrekkingen geklaard kan worden. Het project zal ook een fors budget vergen. Als indicatie zou kunnen worden uitgegaan van een bepaald percentage van de organisatiekosten van het symposium als publiciteitskosten.

Enkele aandachtspunten

- * Het logo moet eigen zijn, maar verwant aan 'Dordt Cultuurstad'.
- * De publiciteit wint aan zeggingskracht en mogelijkheden als de activiteiten rond het symposium niet beperkt blijven tot de drie dagen van het symposium zelf, maar over een langere periode worden uitgesmeerd (in principe is de hele periode 'Cultuurstad' beschikbaar).
Gedacht kan worden aan het organiseren van ontmoetingen, manifestaties, tentoonstellingen, performances, discussies etc. in de plaatselijke kunst-pleisterplaatsen op straat of wat zich daar maar voor leent en enkele cafés.
- * Het is belangrijk voor het slagen van het congres, de sfeer in de stad en de mate van committent van Dordtenaren dat het symposium niet een aangelegenheid voor YUPPEN en VIPS is, maar (groepen van) de plaatselijke bevolking bij het gebeuren betreft. Dit geldt met name voor de plaatselijke beeldende kunstenaars.
- * Om dezelfde reden verdient het aanbeveling in een vroeg stadium de instellingen voor culturele vorming en de onderwijsinstellingen te betrekken (misschien in de vorm zoals die is ontwikkeld in het 'kunstkoppenjaar')
- * Hierop voortbordurend: een tentoonstelling van werk van scholieren (jeugd betrekken).

Hanneke Meijerink
Afdeling B & B
Stadskantoor Dordrecht
Postbus 8
3300 AA Dordrecht
Tel. 078-116155

Dordrecht, 31 maart 1993

Omroep VPRO
t.a.v. het Bestuur, de Programmacommissie, de Heer W. Kayzer
Postbus 11
1200 JC Hilversum
Tel. 035-712911

Onderwerp: Europees Palet

Geacht bestuur, geachte programmacommissie, geachte heer Kayzer,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Wij zijn bezig met de voorbereiding voor een in 1995 te Dordrecht te houden congres met als onderwerp 'de beeldende kunstenaar en Europa'. In de bijgaande notitie 'Europees Palet' en in de conceptnotitie vindt U daar meer informatie over.

Dordrecht heeft een lange beeldende kunst traditie en is daarnaast intensief bezig met het onderhouden van internationale contacten. Wij hebben in principe afspraken met Krakau om de internationale grafiektriennale in 1995 naar Dordrecht te halen. Wij vinden dat zo'n congres niet alleen ten goede moet komen aan de gestaalde congresgangers maar zoeken naar wegen om meer kunstenaars en geïnteresseerden te bereiken.

Uw 'Schitterend Ongeluk' verdient hoe dan ook voortzetting en die formule kwam ons in gedachten toen wij zochten naar een vorm om de inhoudelijke discussie over ons thema gestalte te geven. Ons voornemen is op het congres enkele kunstenaars van internationaal allure uit te nodigen om te discussiëren over de gevolgen van de Europese eenwording voor de Kunst in Europa. Daarnaast zullen nog meer praktische zaken aan bod komen, waar U in de bijlagen meer over vindt.

Ons voorstel luidt nu als volgt: bent U bereid een programma te organiseren met als model uw succesvolle programma 'Een Schitterend Ongeluk', waarbij een aantal kunstenaars eerst afzonderlijk geïnterviewd worden en daarna op een slotzitting bijeen gebracht worden tijdens het congres, dat in 1995 plaats zal vinden?

Stadskantoor
Postbus 8 3300 AA Dordrecht
Souboulevard 300 Dordrecht
Tel 078-117911
Fax 078-116743
Postbank 4378789
ABN-AMRO 406837775

GEMEENTE
DORDRECHT

De lijst van kunstenaars die wij in gedachten hebben zist er als volgt uit:

Marlene Dumas, schilder, 1953, Zuid-Afrika/Nederland
Jenny Holzer, teksten/Video, 1950, USA
Rebecca Horn, installaties, Duitsland
Marie-Jo Lafontaine, video, sculpturen, 1955, België
Jonathan Borofsky, sculpturen, installaties, 1942, USA
Luciano Fabro, beeldhouwkunst, 1936, Italië
Anish Kapoor, plastische kunst, 1954, India/UK
Panamarenko, installaties, België
Sigmar Polke, schilderkunst, Duitsland
Ousmane Sow, beeldhouwkunst, Senegal/Frankrijk
rserve: Lidwien van de Ven, fotografie, 1963, Nederland

(De keus is gemaakt op basis van verscheidenheid van disciplines, nationaliteiten, geslacht, leeftijd en op basis van persoonlijke bewondering).

Deze opzet biedt U het voordeel van een mooie entourage rond het afsluitende forum, waar de overige congresdeelnemers bij aanwezig kunnen zijn. Het slotforum krijgt daardoor een veel sterker relief in uw programma dan een besloten studiosprek. Voor ons kan het betekenen dat wij de betekenis van het medium T.V. als voertuig van onze hedendaagse cultuur erkennen en benutten om de boodschap die wij denken te kunnen genereren naar een veel wijder publiek over te brengen.

Wij zijn erg benieuwd naar uw mening met betrekking tot dit plan. Indien U andere suggesties voor ogen hebt, staan wij daar vanzelfsprekend voor open.

Met vriendelijke groet,
namens de voorbereidende werkgroep,

Ton Delemarre

Hanneke Meijerink

Bijlagen:
1. Europees Palet
2. Notitie H. Msijerink

Televisie
postbus 11
1200 JC Hilversum
Nederland

VPRO

telefoon (035) 7129 11
persdienst (035) 7122 12
telex 43014
telefax (035) 7122 54

14 APR. 1993

Hilversum, voorjaar 1993.

Geachte mevrouw Meijerink/mijnheer Delemarre.

Mijn welgemeende dank voor uw vererende uitnodiging.
Zowel als voor de waarderende woorden die u n.a.v. 'Een
schitterend ongeluk' zendt.

Ik moet u echter teleurstellen. Niet omdat het idee dat
u oppert niet intrigerend is, -dat is het welzeker-, maar
omdat ik voor de komende twee jaar, mogen ze mij gegeven
worden, plannen koester die slechts zeer zijdelings raken
aan de opzet die u voorstelt.

En hoewel ik wel gecharmeerd ben van het idee van projecten
op zeer lange termijn (ze houden de moed erin, benevens de
illusie dat wijzelf ze nog kunnen vervolmaken), durf ik het
risico niet aan dat ik, over twee jaar, iets moet uitvoer-
en waar mijn gedachten -inmiddels- niet echt meer bij zijn.
Mijn afwijzing hangt ook samen met enige zelfkennis: ^{de kennis van} de
wereld van de kunst en zeker de beeldende, is zeer beperkt.
Ik ben meer zo'n boekenjongen.

Zou ik me akkoord verklaren met opzet én uitvoering, dan
zou dat veel tijd vergen. Al is het maar om mijn achter-
stand op dat gebied in te halen. Die tijd -zie het voor-
gaande- ontbreekt me.

Toch dunkt het me een aardig project voor de VPRO.
Mijn voorstel is dan ook dat u zich tot anderen wendt,
bijvoorbeeld iemand als Cherry Duyns. Het zou me niet
verbazen als hij wel bereid is om tenminste over uw
inspirerende ideeën van gedachten te wisselen. Bovendien
is hij niet alleen veel meer bekend met de beeldende kunst,
daarnaast is het een programmamaker met 'de lange adem'.
Het spijt me dat ik u moet teleurstellen.
Met gevoelens van hoogachting,

Wim Kayzer.

VOORLOPIG KOSTENOVERZICHT EN DEKKINGSMOGELIJKHEDEN

VOORLOPIG KOSTENOVERZICHT EN DEKKINGSMOGELIJKHEDEN KUNSTSYMPOSIUM 1995

I Voorlopig Kostenoverzicht Kunstsymposium 1995 29-7-1993

Omschrijving	Uitgaven	Totaal
A. Vergaderaccommodatie		
Zaalhuur	12.000,00	
Apparatuur/aankleding	8.000,00	
Catering, koffie/thee	13.000,00	
		33.000,00
B. Drukwerken		
Briefpapier e.d.	18.000,00	
Congresrapport	15.000,00	
Ander drukwerk	12.000,00	
		45.000,00
C. Organisatie		
Bureaunkosten	12.000,00	
Reis/verblijf	5.000,00	
PR-kosten e.d.	12.000,00	
Administr./accountant	3.000,00	
Div. Organisatiekosten (badges, mappen, boekje)	8.000,00	
		40.000,00
D. Sprekers (incl. inleiders)		
Reis/verblijf 40 x 1.750	70.000,00	
Representatiekosten	7.500,00	
Honoraria	30.000,00	
		107.500,00
E. Personeelskosten		
Professionele organisatie	45.000,00	
Medewerkers secretariaat	40.000,00	
Registratie+adresbestanden	25.000,00	
Medewerkers baliewerk	5.000,00	
Documentalist	5.000,00	
		120.000,00
F. Congresgebonden kosten		
Cultureel Programma Opening	4.500,00	
Slotmanifestatie/diner	10.000,00	
		14.500,00
G. Ondersteuning deelnemers	50.000,00	
20 x 2.500		50.000,00
H. Tentoonstelling	30.000,00	
		30.000,00

I. Opdrachtverlening kunstenaars	150.000,00	
5 x 30.000		150.000,00
J. Onvoorzien	40.000,00	
		40.000,00
TOTAAL GENERAAL		630.000,00

II Dekkingsmogelijkheden Tentatief 29-7-1993

Financieringsbron	Bijdrage	Status
1. Cultuurstad Zuid-Holland	150.000,00	In principale
2. Gemeente Dordrecht	50.000,00	In principale
3. Ministerie WVC Manifestaties	100.000,00	regulier
4. Ministerie WVC Opdrachten	100.000,00	regulier
5. E.G. programma Caleidoscoop	60.000,00	oriëntatie
6. Sponsors e.d. (VSB bank, ING Bank)	50.000,00	contacten
7. Culturele verdragen (reis/verblijf)	30.000,00	oriëntatie
8. Voorzieningsfonds Kunstenaars	10.000,00	voorwaardelijk toegezegd
9. Prins Bernhard Fonds	10.000,00	oriëntatie
10. European Cultural Foundation	20.000,00	oriëntatie
11. Cultuurfonds BNG	50.000,00	contacten
TOTAAL GENERAAL		630.000,00

Bronnen:

1. Voorlopig kostenoverzicht o.a. gebaseerd op informatie uit rapport 'De Beeldende Kunstenaar en Verenigd Europa', een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden om een internationaal symposium te organiseren in 1995 door Hanneke Meijerink, Dordrecht, 1 mei 1993
2. Tentatieve dekkingsmogelijkheden gebaseerd op informatie Ton Delemarre e.a.

NOTEN

- ¹ Ton Lemaire, *Twijfel aan Europa. Zijn de intellectuelen de vijanden van de Europese cultuur?*, Baarn 1990, p. 96
- ² Brief B&W Dordrecht, 3 februari 1993 nr. 462 DK/D1
- ³ Hanneke Meijerink, *De beeldende kunstenaar en verenigd Europa. Haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden van het organiseren van een internationaal symposium over de plaats van de beeldende kunstenaar in het toekomstig Europa*, Gemeente Dordrecht 1993
- ⁴ Jennifer Williams e.a., *The Artist in the Changing City*, British American Arts Association, London 1993, p.7
- ⁵ Annemoon van Hemel en Gert Jan van Wijngaarden, *Eerste Bedrijf. Overheid, beeldende kunst en bedrijfsleven in Assen en Dordrecht*. Boekmanstichting, Amsterdam 1993
- ⁶ *The European City League. A network of cultural Historical Cities*. Report 1990-1991
- ⁷ Jennifer Williams e.a., *The Artist in the Changing City*, British American Arts Association, London 1993
- ⁸ Ton Delemarre, 'Waar hebben we het over?', Dordrecht 11 mei 1993
- ⁹ Y. Kleekamp, 'Het culturele gezicht van Europa', *Boekmancahier 13*, Amsterdam 1992
- ¹⁰ M. Mourik, *Culturele Coëxistentie. Een integrale benadering van buitenlands cultuurbeleid*, Amsterdam 1989
- ¹¹ Doris Pack, 'Verslag van de Commissie jeugd, cultuur, onderwijs, media en sport over de situatie van kunstenaars in de Europese gemeenschap' *Zittingsdocument van het Europees Parlement A3-0389/91*, 19 december 1991, p.16
- ¹² Ton Delemarre, *notitie t.b.v. ABA, ACO, B&W, Regio*, Dordrecht juli 1993.

TIJDSHEMA INTERNATIONAAL CONGRES GEMEENTE DORDRECHT 1995

Financiën	Organisatie	Programma
1993		
Begroting Bankrekening Subsidie-aanvragen Overheid Nederland/EG/Raad van Europa Bedrijfsleven	Bestuur/stichtingsakte Instellen begeleidingscommissie Instellen werkgroepen Congresdatum Congreslokatie Adresbestanden	Programmacommissie Inventarisatie key-note sprekers Besluit audio-visual(s) Tentoonstelling
Januari/februari 1994		
	Lokatie logies deelnemers Structuur en 'Bidbook' Comité van Aanbeveling Concept eerste folder	Concept globaal 1e programma

Financiën	Organisatie	Programma
Maart-april 1994		
Subsidie-aanvragen particuliere fondsen Financiële sponsors Subsidiegaranties	Start lijst voorzieningen Invoer adresbestanden Voorbereiding mailing Vormgeving/drukken briefpapier etc. Vormgeving/drukken eerste folder Aanmelding internationale agenda Secretariaat 15%	Vaststellen thema's workshops Selectie/uitnodigen plenaire inleiders Selectie adresbestanden Synopsis audio-visual(s) Vaststelling concept-programma
Mei/juni 1994		
Voortgang subsidies en sponsoring Vaststelling deelnemersbijdrage	Verzending eerste folder Bezoek aanverwante conferentie(s) Start field visit-programma Start tentoonstellingsprogramma Start registratie reacties Start secretariaat 20%	Overzicht field visits Selectie inleiders parallel-workshops Tentoonstellingscriteria

Financiën	Organisatie	Programma
Juli/augustus 1994		
Voortgang particuliere fondsen, doelsubsidies Uitnodiging/financiering sprekers/inleiders Eerste budgetoverzicht	Start reader (inhoudsopgave/indeling) PR-bestand Publiciteitsplan Internationale pers aankondiging vakbladen Vakpers Vervoerders en speciale voorzieningen Tolken en technische voorzieningen (lijst) KLM-barter EHBO-contacten Sociaal/cultureel programma Secretariaat 30%	Uitnodigen inleiders parallel-workshops Afstemmen key-note sprekers en inleiders (plenair en parallel) Vaststelling inleiders (plenair en parallel)
September/oktober 1994		
Eerste aanbetaling congreslokatie Start financiële administratie	Registratie deelnemers Concept tweede folder Secretariaat 30%	Voorlopig programma Voortgang contacten sprekers

Financiën	Organisatie	Programma
November/december 1994		
Sponsoring natura Budgetcontrole en -bijstelling	Vormgeving en drukken tweede folder Verzending tweede folder Instellen tentoonstellingscommissie Internationale pers aankondiging Vaststelling inhoudsopgave reader Vaststelling sociaal/cultureel programma en receptie(s) Verzekeringen Secretariaat 50%	Programma Audio-visual draaiboek Voortgang contacten sprekers Uitgever verslag Samenstelling redactie verslag
Januari 1995		
Voortgang sponsoring in natura Vaststelling budget deelnemersvergoedingen Financiële toezeggingen sprekers	Registratie deelnemers Faciliteiten logies Faciliteiten catering Organisatie catering Toiletvoorzieningen Vertalingen korte samenvattingen Secretariaat 50%	Vaststelling parallel workshops Selectie en uitnodigen voorzitters workshops Selectie en uitnodigen rapporteurs Oproep korte samenvattingen key-note sprekers en inleiders
Februari 1995		
	Productie audio-visual(s) Inventarisatie technische voorzieningen Adresbestanden genodigden Vervoersvoorzieningen Keuze pendel Schiphol-Congreslok.-logies Vertalingen korte samenvattingen Secretariaat 50%	Start fact sheets field visits Redactie korte samenvattingen

Financiën	Organisatie	Programma
Maart 1995		
Tweede aanbetaling congreslokatie Budgetcontrole en -bijstelling	Uitnodigen genodigden (officials) PR-secretariaat Praktische afspraken field visits (vervoer, catering, logies) Start produktiefase congres Bevestigingen deelnemers Eerste overzicht medewerkers Produktie reader Secretariaat 100%	Programmaboekje Vaststelling teksten Plattegrond tentoonstelling
April 1995		
Budgetcontrole en -bijstelling	Protocol genodigden Vaststelling inhoud congresmap Nationale publiciteit Indeling logies Eerste bespreking medewerkers tijdens congres	Vormgeving en drukken programmaboekje Indeling workshops
Mei 1995		
	Produktie en draaiboeken	